
SIA “Vindr Latvia” paredzētās darbības “Vēja parka “Kūkas” un tā saistītās infrastruktūras projekta būvniecība Jēkabpils novada Kūku un Vīpes pagastos” ietekmes uz vidi novērtējuma

sākotnējās sabiedriskās apspriešanas sanāksmes

PROTOKOLS

Vīpes tautas namā, “Vālodzītes”, Vīpe, Vīpes pagasts, Jēkabpils novads,

2025. gada 21. augustā

Sanāksmes sākuma laiks: plkst.17:00

- Sanāksmes moderatori:** klātienē - Juris Vaskāns, SIA “Skepast & Puhkim” struktūrvienības vadītājs
ZOOM platformā – Viesturs Ozols, SIA “Skepast & Puhkim” projektu vadītājs
- Sanāksmes dalībnieki:** Klātienē sanāksmē piedalās 45 dalībnieki (*tostarp 3 dalībnieki, kuri neregistrējās dalībnieku reģistrā, attālināti ZOOM platformā pieslēgušies 14 dalībnieki (dalībnieku reģistrācijas saraksts pieejams pēc pieprasījuma)*)
- Sanāksmi protokolē:** Līga Atmata, SIA “Skepast & Puhkim” biroja vadītāja

SANĀKSMES GAITA:

Juris Vaskāns atklāj sanāksmi un iepazīstina ar sanāksmes darba kārtību. Informē, ka sanāksmes noris hibrīdformā gan klātienē, gan attālināti ZOOM platformā.

Sanāksmes darba kārtība:

1. Informācija par uzņēmumu SIA “Vindr Latvia” un paredzēto darbību (prezentācija pieejama protokola pielikumā);
2. Informācija par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru (prezentācija pieejama protokola pielikumā);
3. Diskusija – jautājumi un atbildes.

Sanāksmes moderators iepazīstina sanāksmes dalībniekus ar ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma izstrādātāja - konsultanta SIA “Skepast & Puhkim” pārstāvi Raivo Damkevici un dod vārdu.

Raivo Damkevics informē, kā šī sanāksme ir par vēja parka “Kūkas” un tā saistītās infrastruktūras būvniecību Jēkabpils novada Kūku un Vīpes pagastos. Informē par sākotnējās sabiedriskās apspriešanas mērķiem.

Juris Vaskāns dod vārdu Kūku pagasta pārvalde vadītājam Tālim Zalvam.

Tālis Zalva uzrunā klātesošos, norāda, ka attīstītājs ļoti skaidri ir paskaidrojis kāds ir mērķis sabiedriskajai apspriešanai un lūdz klātesošos būt konstruktīviem. Ekonomiskā situācija pašvaldībā nav tā labākā, bez attīstības ražošana mēs nekur uz priekšu netiksim. Ir jāsaprot, ka lai kaut ko sasniegtu, kaut kādas ērtības ir jāupurē. Lūdzu, uzdodam konstruktīvus jautājumus, jo noliegt nolieguma pēc nevajadzētu. Man kā pašvaldības pārstāvim ļoti interesē kāds būs mūsu visu kopējais ieguvums no šāda projekta. Būsim pieklājīgi viens pret otru uzdodot jautājumus.

Juris Vaskāns dod vārdu SIA “Vindr Latvia” valdes priekšsēdētājam Baibai Zauerei.

Baiba Zauere iepazīstina ar SIA “Vindr Latvia”, plānotajiem projektiem Latvijā un uzņēmuma komandu.

Dmitrijs Guzs, SIA “Vindr Latvia” biznesa attīstības vadītājs sniedz vēja enerģijas salīdzinājumu starp Latviju un Eiropas valstīm un par atjaunīgo enerģiju Latvijā. Iepazīstina ar vēja parka attīstības laika plānu. Skaidro, kādēļ izvēlēts tieši Jēkabpils novads vēja parka attīstībai un kas ietekmē plānošanas procesu. Iepazīstina ar topošā vēja parka lokāciju, turbīnu skaitu un augstumu un plānotajām jaudām. Nosauc galvenās ietekmes, kas tiks pētītas – skaņa, mirgošana, atmežošana.

Mārtiņš Vonda stāsta par īpašumu vērtību izmaiņām. Uzskaita ieguvumus no vēja parka – tiešie maksājumi mājāsaimniecībām un pašvaldībai, infrastruktūras uzlabojumi.

Raivo Damkevics sniedz prezentāciju par ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk tekstā - IVN) regulējumu, mērķiem, procedūru, par IVN sākotnējās sabiedriskās apspriešanas termiņiem, mērķiem un uzdevumiem. Skaidro iespējamās ietekmes uz vidi, kuras tiks vērtētas IVN ziņojumā. Stāsta par iespējām iesaistīties IVN ziņojuma tapšanā.

Sanāksmes dalībnieki tiek informēti par iespēju sniegt priekšlikumus par paredzēto darbību, iedzīvotāji un interesenti tos var sūtīt Enerģētikas un vides aģentūrai (turpmāk tekstā - EVA) uz Rūpniecības ielu 23, Rīgā vai elektroniski uz e-pastu: pasts@eva.gov.lv līdz 2025. gada 29. augustam.

Juris Vaskāns aicina klātesošos uz diskusiju. Jautājumus jāuzdod paceļot roku un runājot mikrofonā vai, ja esat pieslēgušies attālināti - rakstot ZOOM platformā čata sadaļā. Sanāksmes norise tiek fiksēta videoierakstā un audioierakstā un tiks protokolēta.

DISKUSIJU DAĻA

Sanāksmes dalībnieks komentē, paldies, ka sapulci organizējāt plkst. 17:00, jo visi tieši kā no darba skrien uz šejieni, it sevišķi no Jēkabpils var atskriet. Labs laiks manipulācijai ar pasākumu. Ļoti jauki, pašvaldība arī teica, ka naudiņas nav un tagad tādas naudas nāks, super, paldies! Pašvaldībai 180 tūkstoši un 180 tūkstoši iedzīvotājiem, nu tad es parēķināju. Jūs teicāt, ka 3 minimālās mēnešalgas, nu pilnīgi meli. Ceturto reizi piedalos šādā pasākumā, Vīpē jau bija, vēl Birzgalē aizbraucu, šis ir trešais pasākums Vīpē. $20 \times 3 = 60$ vēja turbīnas, paldies visiem skandināviem, igauņiem, dāņiem, paldies, super! Jūs pat neesat par tādu dzirdējuši? Šeit jau bija 6. jūnijā apspriešana un decembrī, tie tik bija citi – dāņi un igauņi. Paldies visiem par 60 vēja turbīnām, uz 5 cilvēkiem viena turbīna. Jūs teicāt par 3 minimālajām algām, mīļi, bet īstenībā vienu līdz 3 minimālās algas izmaksā tiem, kas dzīvo no 800 m līdz 2 km. Nestāstiet pasakas, es esmu skatījusies Ministru kabineta (turpmāk – MK) noteikumus. Es parēķināju, vidēji tas būtu 1100 Euro uz vienu saimniecību. Tiem, kas dzīvo 800 m tiem būtu 3 minimālās algas, tiem, kas dzīvo 2 km, tiem būs 740 Euro. Tas nozīmē 162 mājam. Jums ir jābūvē Vīpes centrā, arī tad tas nebūs 162 mājas. Par to naudiņu varat nestāstīt pasakas, ka jūs izmaksāsi pusi pašvaldībai, pusi iedzīvotājiem. Te nav tika daudz māju, lai izmaksātu. Juridiskām personām nemaksā, Eiropas savienība (turpmāk - ES) to neatbalsta, arī tie iedzīvotāji to nesaņems.

Juris Vaskāns atbild, daļēji jums ir taisnība, daļēji arī attīstītājam ir taisnība. Tiem, kuri nav lasījuši MK noteikumus, tā arī ir, ka visas mājsaimniecības, kas atrodas no 800 m līdz 2 km zonā, ir iespēja saņemt no 1-3 mēnešalgām gadā, bet par to lemj vietējā pašvaldība. Nauda par vienu megavatu ir 2500 Euro. Tā daļa, kas pēc izmaksām iedzīvotājiem paliek pāri, aiziet pašvaldībai un pašvaldība šo naudu drīkst izmantot tikai tajā reģionā, kur ir vēja ģeneratori. To regulē MK noteikumi, tas ir precīzi atrunāts, pašvaldība nevar to naudu izmantot citur. Izmaksas kārtība ir gana sarežģīta un MK noteikumi ir vēl sarežģītāk uzrakstīti, lasot var kaklu nolauzt. Paldies, ka pielabojāt mūsu neprecizitāti.

Sanāksmes dalībnieks jautā IVN izstrādātājiem, cik veda ir jūsu firma, kāds ir jūsu pamatkapitāls? Kādu IVN jūs vēl esat izstrādājuši vēja parkiem? Gadījumos, kad parkus noraida, kādi ir paši būtiskākie faktori? Es saprotu, ka man nav jēgas uzdot neko par vidi, jo jūs to vēl neesat pētījuši, to mēs varēsim uzdot vēlāk. Nav runas par zvēriem, dzīvniekiem, un mēs nevaram runāt arī par dabas vērtībām, jo, ja izcērt mežu un uztaisa parku, tad meža daba aiziet prom un mums veidojas pavisam cita vide, kaut kāda rūpnieciskā ražošana vai kaut kas tamlīdzīgs. Tādēļ es vēlos saprast kāda ir jūsu pieredze, kā jūs esat strādājuši, un, kas ir tas, kas varētu apturēt šo parku, no jūsu pieredzes?

Es arī par Vindr vēlos zināt, kad un cik ilgi jūs esat reģistrēti Latvijā, kāds jums ir pamatkapitāls? Vai tas ir salīdzināms ar to mežu, kuru jūs izcirtisiet? Jūs zināt cik ilgi aug mežs? Man liekas ļoti interesanti tieši tas, ka iet runa par mežiem, purviem. Purvi Latvijā tradicionāli ir tādā zemākā vietā, vai tiešām ir pētījumi, ka šeit ir vēju plūsmas? Man liekas, ka tām ir jābūt kaut kur Vidzemes pakalnās vai jūras krastā. Latvijas vidienē, purvā vai tiešām būs tas vēja spēks tik liels, lai to varētu izmantot un ekonomiski pamatot? Kā jūs iedomājaties purvā uzbūvēt 230 m augstu būvi, kāds pamats būs? Viss purvs būs jāizgrābj laukā un jāizbūvē pamats. Minējāt par nekustamā īpašuma vērtībām, par Holandi, vai ir konkrēts pētījums konkrētā vietā? Salīdzinot ar gaišo Eiropu, mēs tomēr esam tāda *mumbu-ļumbu* valsts, kur ir istā daba vēl palikusi. Protams, ka mums gribas ātri industrializēties. Neņemot vērā to naudu, kura, iespējams, arī nebūs, kāds konkrēti man varētu būt labums kā zemes gabala īpašniekam turpat blakus?

Raivo Damkevics atbild, uzņēmuma pamatkapitālam nav pilnīgi nekāda sakara ar kompetenci, es ceru, ka to visi zina, vismaz tie kas ar uzņēmējdarbību nodarbojas. Tas nav nekāds rādītājs kompetencei vai svarīgumam. Mūsu IVN speciālistiem tieši Latvijas “Skepast & Puhkim” SIA uzņēmumā ir vairāk kā 15 gadu pieredze IVN veikšanā. Uzņēmums ir dibināts 2021. gadā. Speciālistu pieredze un uzņēmuma vecums ir divas dažādas lietas. Pēdējos 3 gadus mēs aktīvi nodarbojamies ar IVN vēja parkiem. Pirms tam bija citi projekti, vēja parku projekti Latvijā ir aktivizējušies pēdējā laikā. Visvairāk ietekmē dabas ekspertu slēdzieni. Dabas eksperti – ornitologi, sikspārņu pētnieki, biotopu speciālisti un iespējams vēl kādi speciālisti, ja to pieprasa EVA, izpēta attiecīgo teritoriju, un, ja tiek atrastas vērtīgas atradnes, migrācijas ceļi, ligzdošanas vietas, biotopi, tad tādās vietās turbīnas netiek atļautas uzstādīt. Vai nu turbīna pilnībā tiek izņemta no parka, vai tiek pārvietota, lai netraucē, ja tas ir iespējams. Tie ir sertificēti nozares speciālisti, tas nozīmē, ka viņi var zaudēt sertifikātu, ja darbs tiek veikts negodprātīgi. Viņu ziņojumus pārbauda Dabas aizsardzības pārvalde. Iespēja, ka tur tiek kaut kas savādāk uzrakstīts ir tuvu nullei. Var būt kļūdas, ka visiem cilvēkiem, bet apzinātu faktu sagrozīšana šajos ziņojumos nav iespējama, kaut vai dēļ tā, ka vēja parki pašlaik ir sabiedrības fokusā. Mūsu darbu IVN ziņojumā pārbauda EVA. Gadījumā, ja rodas šaubas par IVN ziņojuma precizitāti, pareizību vai citiem aspektiem, EVA noalgo neatkarīgus ekspertus, kas pārbauda ziņojumu. Ziņojums ir maksimāli objektīvs, cik nu tas ir iespējams.

Mārtiņš Vonda atbild, “Vindr Latvia” SIA ir dibināts 2023. gada jūlijā. Galvenais ir cilvēku personālijas, kas uzņēmumā darbojas. Mēs esam pagodināti, ka esam savākuši šādu kolektīvu un varam Vindr vārdu nest godam šajā sfērā. Par pamatkapitālu runājot,

protams, mēs esam jauns uzņēmums, 2800 euro bija sākuma kapitāls. Tā kā mēs veicam uzņēmējdarbību un veidojam aktīvus Latvijā, tad pamatkapitāls ar gadiem pieaug. Visas investīcijas, kas sākotnēji ir kā aizdevumi, tiek kapitalizēti un bilancēs parādās kā aktīvi. Vienkārši runājot, kamēr būvē māju, tā bilancē parādās kā nepabeigta būvniecība, kad nododam ekspluatācijā, tad ierakstām kā aktīvu, summas var svārstīties no miljona līdz pat 100 miljoniem. Tam nav noteicošā faktora attiecībā uz to, ko dara, galvenais ir cilvēks, kurš veic šo darbu, kādas ir viņa zināšanas un kompetence.

Dmitrijs Guzs atbild, jā, vējš ir pietiekams. Intuitīvi liekas, ka stiprākais vējš ir jūras piekrastē vai kādā augstienē. Tur ir lielāki vēja ātrumi, bet ja mēs paskatāmies globāli, tad jāsaprot, ka gondola atrodas 150 m augstumā, mūs neinteresē vējš pie zemes, vai pie koku galotnēm, mūs interesē vējš 150 m augstumā. Latvijā noteicošais vēja virziens ir uz ziemeļaustrumiem. Latvija ir kā plakana pankūka. No vēja viedokļa 150 m augstumā ir pietiekams vējš un tā ekonomiskā izmantošana šajā vietā. Baltijā jau ir pieredze vēja turbīnu būvniecībā vecos izstrādātos purvos, tie nav nekādi tehniski brīnumi, tas viss ir iespējams. Igaunu kolēģi jau parādīja, ka jaunākais parks jau stāv ar jaunāko tehnoloģiju, kas ir pieejama un šobrīd strādā. Vecos purvos būvēt tehniski nav nekāda problēma. Tur kur ir kūdra, tur ģeoloģiskie apstākļi nebūs tik pat labvēlīgi kā tie būtu tur, kur būtu tīras smilts pamats. Tas viss ir risināms un nerada nekādus globālus šķēršļus, lai tādu ieceri īstenotu.

Jautājums par labumu ir gan vienkāršs, gan sarežģīts, jo mūsu mērķis nav tieši konkrēti jums atnākt un iedot kaut kādu labumu. Mēs skatāmies uz kopienu, uz pašvaldību, tāpēc par to kāds konkrēti jums būs labums, es nespēju atbildēt. Ir MK noteikumi par kompensācijām, to nosaka valsts. No savas puses, mēs kā attīstītājs, strādājot ar pašvaldību, ja iecere tiek īstenota, meklējam iespējas kā pašvaldībā attīstīt kompensācijas mehānismu- projektus, kas nāktu visai kopienai par labu. Mēs neejam, lai kādam konkrētam cilvēkam dotu kādu konkrētu labumu, mūsu īpašnieku nostādījums ir dot kaut ko atpakaļ kopienai – ciemam, pagastam, novadam tā, lai ir attīstība, jauna infrastruktūra, lai ekonomiskā attīstība notiek. Ko tas dos tieši konkrēti jums, es uz šo jautājumu atbildēt nevarēšu.

Sanāksmes dalībnieks jautā, ko jūs esat uzcēluši?

Dmitrijs Guzs atbild, Vindr ir ticis dibināts nu jau vairāk kā pirms 5 gadiem, Latvijā esam 2 gadus, mēs esam Vindr grupas uzņēmums, galvenā mītne atrodas Oslo Norvēģijā. Cilvēki, kuri ir dibinājuši Vindr, vēja industrijā jau ir gadus padesmit. Tas ir iemesls kāpēc viņi izlēma dibināt kaut ko savu, attīstības uzņēmumu, viņi pietiekoši ilgi strādājuši *Vestas* uzņēmumā, tas ir lielākais turbīnu ražotājs. Kad ziņojums būs gatavs, tur tiks runāts arī par dažādiem modeļiem, *Vestas* ir viens no vadošajiem turbīnu ražotājiem. Mūsu dibinātāji nāk no *Vestas* sistēmas, viņi vēja projektus ir attīstījuši gadus padesmit, no turienes arī nāk mūsu galvenā pieredze. Kad Vindr ienāca Latvijā un noalgoja mūs, arī mēs nākam ar savu bagāžu, savu pieredzi. Es pats nāku no enerģētikas pasaules, AST esmu nostrādājis 7 gadus, pirms tam strādāju ārzemēs – Vācijā un Norvēģijā. Norvēģijā arī esmu studējis. Mana pieredze enerģētikā ir kopš 2009. gada, 16 gadi, arī doktora grāds enerģētikā, tas dod tomēr arī kaut kādu svaru, zinot par ko es runāju. Mārtiņam pieredze ar nekustamajiem īpašumiem, Baiba tieši vadības speciāliste. Tāda ir mūsu komanda ar diezgan labu pieredzi, lai attīstīt infrastruktūras projektus. Mēs izmantojam mūsu mātes uzņēmuma pieredzi, lai tādas pašas ieceres īstenotu arī Latvijā. Latvijā līdz šim ir uzbūvēts tikai viens moderns vēja parks, Tārgalē 2022. gadā, ja pareizi atceros. Parks pie Grobiņas ir ar pavisam citu tehnoloģiju un nav salīdzināms ar tam iecerēm, ko mēs plānojam šobrīd, mērogi nav salīdzināmi gan jaudas ziņā, gan ietekmes uz vidi ziņā. Latvijā pieredzes ir ļoti maz. Visi, kas nodarbojas ar šo Latvijā galvenokārt ņem pieredzi no ārzemēm, jo Latvijā ir uzbūvēts tikai viens parks, plašas pieredzes nav. Mūsu mātes uzņēmumā jau ir pietiekami daudz projektu, kas ir nonākuši jau tehniskā projekta stadijā,

bet pašiem ir tikai viens vēja parks Ziemeļ-Zviedrijā, tas netika uzbūvēts ar pašu spēkiem, tas tika nopirkts. Mums ir aktīvs, mums ir operatīva pieredze, jo mēs esam gatavu nopirkuši. Tāda bija mūsu īpašnieku stratēģija, lai ienāktu tirgū. Parks ir ticis uzbūvēts 2010. gadu otrā pusē.

Dmitrijs Guzs aicina aizskarošus komentārus viņa virzienā vairs neraidīt. Tas nav godīgi. Redzu, ka jūs pārstāvat kādu noteiktu politisku spēku, tas noteikti nerada jūsu pārstāvētajam politiskajam spēkam godu.

Sanāksmes dalībnieks jautā, kas segs nejaušus nelaimes gadījumus? Cilvēki tāpat iet mežā, opītim vai omītei neieskaidrosi, ka tur nevar līst pie tās turbīnas klāt. Šo turbīnu materiālo zaudējumu gadījumā AS "Latvijas valsts meži", jo turbīnai krītot vai aizdegoties, tā nodara milzīgus zaudējumus meža infrastruktūrai, gan izdedzinot dzīvo, augu segu, gan pašu koksni, kuru pēc tam nevar izmantot. Runājot par Kūku pagastu, kādreiz te bija ļoti aktīva sportistu darbība, zemessargu mācības, tas pats *Namejs* tur ir noticis. Viņiem ir savas programmas un savi uzdevumi, un es domāju, ka viņiem būs pie vienas vietas vai tā turbīna tur ir vai nav, viņiem būs jāpilda mācību uzdevums vai kaujas uzdevums. Šī turbīna nodarīs pāri viņiem, vai nu sakaru jomā vai arī viņi būs spiesti šo turbīnu nolīdzināt līdz ar zemi uzdevumu laikā. Kas attiecas uz sportistiem, tad te arī no Līvāniem daudzi brauc trenēties, skriet pa mežu. Ja ar viņiem kaut kas notiek kaut kāda nelaime dēļ turbīnām, kas viņiem to kompensēs. Vienas turbīnas būvniecībai ir nepieciešams aptuveni 1,5 ha, te iepriekš tā izskanēja. Kā mežstrādnieks ar 26 gadu pieredzi mežā, piedodiet, izzāģēt 1,5 ha, es te labāk neizteikšos, lai ieviestu šo te infrastruktūru priekš vienas turbīnas ir *kaķim zem astes*. Nestāstiet pasakas, es zinu šo platību, jo mēs paši esam strādājuši ļoti lielās platībās, pa 26 gadiem es esmu personīgi izzāģējis ļoti daudz mežu un zinu, ko šī platība 1,5 ha nozīmē dabā. Kurš taisa šo te projektu, gribētos zināt, kurš izstrādā šādas te lietas? Iestrādājot pamatus, cik liela garantija, ka šie tehniskie rādītāji izturēs šo te 150-250 m augstumu, ko atļaus celt, jo Latvijā laikapstākļi ir diezgan mainīgi, uznāk ziemā, pavasarī rudenī vētras, kad tiek izpostītas arī mežu platības. Arī uz šīm turbīnām būs šī dabas spēku ietekme, un kas būs tādā gadījumā?

Mārtiņš Vonda atbild, ieiet turbīnu zonā droši varēs, tikai pašā turbīnas mastā nedrīkstēs iet iekšā, tā būs slēgta un nepiederošas personām tur ieeja būs liegta. Ap turbīnu var droši staigāt riņķī, tur nebūs sēta apkārt, līdz ar to droši var justies. Kā arī pasaules prakse rāda, nav nekāda kaitējuma. Visa šīs darbības tiek apdrošinātas, ja arī kāds gadījums pēkšņi iestāsies, tad tas būs apdrošināšanas gadījums un, ja tiek nodarīts kaitējums, tad tas tiek kompensēts. To regulē ne tikai Latvijas noteiktās prasības, bet tas ir arī pasaulē pieņemts standarts, ja tāda tipa darbības tiek veiktas, tad tiek apdrošinātas. Tā mūsdienā pasaulē ir iekārtots jau vairākas desmitgades.

Pats esmu studentu rotā/bataljonā nodienējis visu savu studiju laiku. Mēs ar Aizsardzības ministriju visas darbības saskaņojam, viņi ir lietas kursā un viņu izvirzītie nosacījumi vienmēr tiek ņemti vērā izstrādājot tehniskos projektus. Pašas vēja turbīnas var kalpot kā elementi, kas nodrošina gaisa aizsardzību, jo to masti ir pietiekami augsti. Tās var iekļaut gaisa aizsardzības sistēmā, bet tā ir teorija, tas praksē nenotiek. Ir arī karte, kas ir pieejama Aizsardzības ministrijas mājas lapā, katram parkam tiek izdots atsevišķs administratīvs lēmums. Tiek skatīts turbīnu novietojums, kā tas ietekmēs esošo radaru sistēmu un gaisa aizsardzības sistēmu kopumā. Mēs te nesaredzam nekādas problēmas, jo notiek sadarbība pilnā apmērā.

1,5 ha atmežošana nozīmē, ka tur ir iekļauta arī infrastruktūras atmežošana. Atšķiras no turbīnas modeļa, piemēram, montāžas laukumu izmēri. Katrs ražotājs nosaka nepieciešamo platību, lai varētu veikt būvniecības manipulācijas – novietot lāpstīgas, izvietot celtni, izrakt būvbedri priekš pamatiem un arī kabeļu ieguldīšanai zemē.

Sanāksmes dalībnieks precizē, ja šī turbīna tomēr nenostāv un tā gāžas. Tai augstums ir, piemēram, 150 m, un gāžoties, tā iegāžas blakus esošajā mežā.

Mārtiņš Vonda atbild, konstruktors rēķinot noturību pret vēju un nogāšanos ir rēķinājis tā, lai tā nenogāztos. Pamatus rēķina attiecīgais būvkonstruktors, viņš aprēķina spēku iedarbību uz turbīnu. Automātiska atslēgšanās vēja turbīnai notiek pie 25 m/s. Turbīnas spēj izturēt arī orkānus, kad iet pāri 250 m/s. Turbīnas negāžas, var nolūst turbīnas augšējā daļa, bet apakšējā daļa vienmēr paliek. Lūstot mastam, tas nolieksies turpat blakus turbīnai, nevis iekritīs mežā.

Sanāksmes dalībnieks jautā, klausoties jūsu stāstījumu, es dzirdēju tādu lietu, ka Vindr ir peļņa, pašvaldībai ir peļņa un iedzīvotājiem ir kompensācijas. Kompensāciju izsniedz kad? Tad, kad kaut kas nav tā, pareizi? Kad tiek vai nu ierobežots, vai kaut kas nav tā kā bija. Kūku un Vīpes pagasti ir ar ļoti daudzām viensētām, un gandrīz katrā viensētā ir bites. Magnētiskais lauks un bites, kāpēc par to nebija runas?

Dmitrijs Guzs atbild, mēs tās saucam par kompensācijām, lai cilvēkiem būtu saprotamāk. Ja mēs skatāmies tīri formāli MK noteikumus, tur ir noteikts kopienas maksājums. Ja jūs vēlaties, lai mēs šo maksājumu tā arī saucam, tad mēs to arī sauksim par kopienas maksājumu. Nesaukšu to vairs par kompensāciju, lai cilvēkiem būtu saprotamāks mēs tādu terminu izmantojam, bet MK noteikumi ļoti skaidri pasaka, ka tas ir kopienas maksājums.

Raivo Damkevics atbild, tad kad mēs veicam IVN mēs šos jautājumus pētām. Šis jautājums par bitēm ir bijis jau iepriekš vēja parku IVN. Ir izdarīts pētījums, ja nemaldos Francijā, kur bišu drava tika izvietota tieši pie vēja ģeneratoriem. Pētījuma rezultātā tika secināts, ka bites vēja ģeneratori neietekmē un šajā gadījumā bija novērots pat medus ienesuma pieaugums. Mēs izmantojam verificētus zinātniskus materiālus no *ScienceDirect* vai pielīdzināmiem avotiem. Ja kādam ir šaubas mēs šo noteikti varam nosūtīt, mums saites ir saglabātas. Tas pats ir attiecināms uz zīdītājdzīvniekiem, kas klasiski ir nākamais jautājums. Analizējot literatūru var teikt, ka par ietekmēm uz zīdītājdzīvniekiem nav pierādīts, ka tos kaut kā īpaši ietekmētu vēja turbīnas. Ne savvaļas ne mājdzīvniekus. Ir atsevišķi gadījumi, kuri ir ļoti specifiski pašos ziemeļos uz ziemeļbriežiem, tur ir konkrētas nianšes tam pētījumam. Tie dzīvnieki, kas dzīvo Latvijā, pēc pašlaik pieejamās informācijas, tos vēja turbīnas neietekmē.

Sanāksmes dalībnieks komentē, man nepatīkams pārsteigums bija Līvānos. Tā kā arī jūs bijāt Līvānos, es jau arī esmu uz 4. "apspriešanu". Vēlos jums izteikt līdzjūtību, jo jūs esat uzņēmušies ne vieglu misiju. Nepatīkamais bija tas, ka Līvānos bija ap 5 policistiem un 5 apsargiem, šeit ir mazāk. Vai ir pamatotas aizdomas, ka var būt fizisks uzbrukums jums no iedzīvotājiem? Tas ir tā pavisam savādi. Skumīgi, ka jūs esat ne tautas pusē, jo tik daudz ir medicīniski pamatotu pētījumu par kaitīgumu. Jums taču pašiem šeit būs jādzīvo. Skumīgi, ka arī pašvaldības pārdodas par tiem 30 sudraba gabaliem. Publiski ir pieejama informācija, es arī Līvānos šo jautājumu uzdevu, ka tie tomēr ir militāri objekti un, ka šos projektus paralēli kūrē arī Aizsardzības ministrija. Mums cilvēkiem ir jāapzinās, ka tas vienacainais ciklops, tas pats, kas ir attēlots uz viena dolāra banknotes, ir milzīgs monstros. Mēs varam stāties pretī tikai ar mīlestību, ar mīlestību uz Dievu tēvu, ar mīlestību uz māti dabu. Cilvēki, esam stipri! Krustpīliešu, jēkabpīliešu grupas vārdā es paziņoju – mēs esam par brīvu *Latvi* no vēja elektrostacijām, vēja monstriem, vēja fermām! Konkrētus jautājumus es jums neuzdošu, jo es jau esmu sapratis jūsu līkločus. Mans jautājums ir ar melnā humora pieskaņu visiem šī projekta bīdītājiem – kā ir mērāma jūsu bezkaunība, metros vai kilogramos?

Dmitrijs Guzs atbild, par apsardzi komentē. Es jūs cienu, cienu jūsu viedokli tāpēc atbildēšu. Tas nav nepieciešams tādēļ, ka mēs baidāmies, ka kāds mūs fiziski ietekmēs. Es tiešām ticu, ka mūsu sabiedrība ir augusi tik tālu, ka līdz fiziskai vardarbībai nenonāks. Jūs redzat, ka publika ne vienmēr ir tāda, kur es varu būt pārliecināts par to, ka ar manu fizisko drošību būs viss kārtībā. Apsardze ir nepieciešama, jo arī mūsu

konkurentu pieredze rāda, ka šīs publiskās apspriešanas notiek kārtīgi, tiek ienesti dažādi priekšmeti iekšā, kas arī var radīt kādus fiziskās drošības riskus, tādēļ apsardze ir tīri preventīvi, lai nekādi priekšmeti netiktu ienesti iekšā. Tas ir mūsu fiziskās drošības jautājums, mēs esam darbā un uz mums attiecas arī darba likums, tādēļ ir arī prasības uz drošību, tas ir vienīgais iemesls kādēļ apsardze tiek piesaistīta. Jūs esat savā brīvajā laikā atnākuši.

Sanāksmes dalībnieks komentē, klausoties jūs, man gribas, lai jūs tomēr paskaidrojiet mazliet vairāk. Spriežot pēc kartējuma, 2 km zonā no turbīnām ietilpst Kūku pagasta 5 daudzdzīvokļu mājas. Kā īsti tā kompensācija ir domāta? Privātajai saimniecībai ir skaidrs, bet kas notiks ar tiem cilvēkiem? Kā tas ir domāts, varbūt ir MK noteikumos? Pašvaldībai jau ilgu laiku ir problēmas ar patvaļīgi ierīkotiem mazdārziņiem. Šīs problēmas mēģināja risināt pašvaldība kopā ar AS "Latvijas valsts meži". Pēc izsoles LVM šī problēma ir atkritusi. Bet problēma ir, jo cilvēkiem tur ir mazdārziņi. Jūs risināsiēt tālāk to problēmu, kas notiks? Tie mazdārziņi ir nelikumīgi ierīkoti. Lai vienkārši zinātu, kā tālāk to risināt.

Baiba Zauere atbild, saskaņā ar MK noteikumiem, kopienas maksājums pienākas katrai mājāsaimniecībai. Savukārt citējot nākošos punktus, var secināt, ka mājāsaimniecība ir jebkurš īpašums, tostarp dzīvokļu īpašums, kas ir ierakstīts zemesgrāmatā. Līdz ar to, ja ir 5 dzīvokļu māja, kurā katrs dzīvokļu īpašums ir ierakstīts zemesgrāmatā un tam ir īpašnieks, tā mājāsaimniecība saņems šo maksājumu. Tāpēc arī MK noteikumi paredz 1-3 minimālās mēnešalgas, nevis konkrētu apjomu. Tad kad mēs iemaksājam 2500 euro par MW pašvaldībai, pašvaldība saskaita cik šīs mājāsaimniecības ir, paņem 50 % un secina cik daudz viņi var izmaksāt. Ja ir ļoti daudz mājāsaimniecību, tad paliek pie tās vienas, ja var izmaksāt vairāk, tad izmaksā vairāk. 50 % paliek pašvaldībai projektu realizācijai. Ja pašvaldība vēlas, tā no saviem 50 % vēl var arī dot tiem iedzīvotājiem, kas dzīvo tuvumā buferzonai. Ja dzīvokļi ir pašvaldības, tad pēc MK noteikumiem tā nav mājāsaimniecība. No tiem 50 %, kas nonāk pašvaldībā, iespējams, tos varētu izmaksāt pašvaldības dzīvokļos dzīvojošajiem. Iespējams, jo es nezinu likumu no galvas. Pašvaldībai ir tiesības izlemt, ko tā dara ar šiem 50 %, iespējams tas ir tas brīdis, kad var šiem pašvaldībai piederošo daudzdzīvokļu māju iedzīvotājiem, tur ieguldīt. Kaut vai attīstīt šīs mājas, siltinot, uzlabojot infrastruktūru apkārt mājām, tādā veidā atbalstīt šīs daudzdzīvokļu mājas.

Mārtiņš Vonda atbild, cik esmu pētījis kartes un datus, tā darbības zona, izpētes teritorija neskars šos mazdārziņus. Tas vēl joprojām paliks LVM jautājums, jo viņi ir šīs zemes īpašnieki, mums ir tikai apbūves tiesības. Mums ir diezgan ierobežota vara kaut ko mainīt vai darīt. Neesmu pārliecināts vai tas trāpa mūsu izpētes teritorijā, vismaz pēc pirmatnējiem datiem. Vienmēr esam atvērti, arī LVM ir atvērti problēmu risināšanai. Paldies, ka pateicāt, es nemaz šādu faktu nezināju.

Dmitrijs Guzs papildina, izpētes teritorija, kas ir pieteikta IVN procesam, iet pēc kadastra zemju robežām, bet izpētes teritorija kā viņa ir definēta mūsu apbūves tiesību līgumā ar LVM, tā ir daudz mazāka. Tur ir tā nianse, ko cilvēki neredz, jo mūsu apbūves tiesību līgums ar LVM nav publiska informācija, bet IVN ziņojums ir. IVN procesa izpētes teritorija ir lielāka, tomēr mūsu izpētes teritorija ar LVM var būt krietni mazāka, jo LVM paši izvēlējās, kādas teritorijas viņi mums dod. Ļoti bieži tās teritorijas neatbilst kadastru robežām. Pēc IVN izpētes teritorijām skatoties, izskatās, ka tur iekšā ir tie mazdārziņi, bet viņi neietilpst teritorijā, kur LVM mums ir iedevuši atļauju kaut ko būvēt. Tur ir tāda zināma atšķirība starp tām teritorijām. IVN iet pēc kadastru robežām, bet mūsu teritorija iet pēc LVM noteiktām robežām. LVM ir publiska karte, kur var redzēt visas izpētes teritorijas nevis pēc IVN, bet pēc tā, ko LVM iedevuši ne tikai mums, bet arī visā Latvijā arī citiem attīstītājiem. LVM vietnē tur, kur ir kartes, šīs kartes var atrast,

varbūt paskatāties šo un varbūt kļūs skaidrāk kādēļ mēs sakām, ka mazdārziņi neietilps tajā teritorijā.

Baiba Zauere atbild, izpētes laikā pat nelikumīgi mazdārziņi mums netraucē veikt izpēti. Izpētes laikā, saskaņā ar līgumu, mums nav jāveic teritorijas uzkopšana vai kaut kas tamlīdzīgs. Tur ir teikts, ka LVM turpina apsaimniekot šīs zemes, viņiem ir pat tiesības tas iznomāt citiem, kamēr mēs izpētām. Tad, kad mēs nonāksim līdz būvniecībai, būvatļaujām un faktiskai darbībai konkrētā vietā, tad, ja būs savādāk, un piemēram, šie mazdārziņi būs izpletušies un atradīsies tur, kur mums it kā jābūvē, tad jau tas būs divpusējs, trīspusēja vai pat četrpusīgs darbs risināt šo problēmu un tad mēs tajā iesaistīsimies.

Juris Vaskāns precizē, kā var sanākt tā, ka pašvaldībai pieder tik daudz dzīvokļu īpašumu vēl?

Tālis Zalva atbild, tur ir vēsturiska specifika tam ciematam. Tas ir bijis šī te kūdras purva rūpnieciskais ciemats un 90. gados likvidējoties rūpniecībai, tie dzīvokļi ir palikuši tā kā palikuši. Ir tā kā ir.

Sanāksmes dalībnieks jautā, mēs visi runājam par putniem un lielajiem zvēriem, bet mēs nerunājam par cilvēku. Es pati nedzīvoju Kūku miestnā, bet man tur ir zemīte, faktiski mežs. Tur ir skola, tur ir bērni. Kā ietekmēs viņu dzīvi? Tas mani kā cilvēku, kas domā par nākotni, tas ļoti interesē. Cik sīki tas tiks pētīts un vai mēs cilvēki varam piedalīties jūsu pētījumos? Tas būtu ļoti interesanti. Ja jūs taisāties attīstīt šos vēja parkus, es domāju, ka tas jums tikai palīdzētu, ja cilvēki piedalītos jūsu pētījumos. Jums ir mātes uzņēmums ārzemēs. Kā jau parasti, Latvijā nonāk lietotās lietas. Vai nenonāks pie mums Latvijā lietotās turbīnas?

Dmitrijs Guzs atbild, nav iespējams saņemt finansējumu, lai nopirktu lietotas turbīnas. Nevienš neiegulda ar lietotām iekārtām, jo tur vairs nav ne tehniskā garantija, ne ražības garantijas. Vienmēr tiek pirktas jaunas iekārtas.

Raivo Damkevics atbild, tas, ko es minēju savā prezentācijā, šīs ietekmes kā reiz ir iespējamās ietekmes uz cilvēkiem, zinātnē zināmās un pierādītās potenciālās ietekmes uz cilvēkiem. Tās ir troksnis, zemfrekvences troksnis, mirgošanas efekts, vibrācijas, elektromagnētiskais lauks. Šīs visas ietekmes tiks pētītas IVN ziņojumā un tās tiks modelētas. Mums ir datorprogrammas, ar kuru palīdzību mēs ievadām attīstītāja dotos turbīnu parametrus, ņemot vērā sliktāko iespējamo scenāriju. Skaļāko turbīnu no visām, ko attīstītājs ir izvēlējis, augstāko – tā, lai skaņa plūst vistālāk. Šos parametrus ievada datorprogrammā un tā pasaka, kādā attālumā būs kāda dB skaņa. Datorprogramma ņem vērā arī blakus esošas turbīnas. Ja kaut kur ir kumulatīvā ietekme, kur 2 turbīnas ir pārāk tuvu viena otrai, tā attiecīgi skaņas lielumu ņem vērā un aprēķina summāros efektus, sliktākajā iespējamajā scenārijā. Mēs varam būt diezgan droši, ka gadījumā, ja mēs ņemam vērā maksimāli sliktāko scenāriju, kā jau mēs to IVN darām, tad reālajā dzīvē tas būs mazāk. Gan skaņa būs mazāka, gan mirgošanas efekts būs uz mazāku laukumu un tamlīdzīgi. Kā jau iepriekš minējām, ir noteikti normatīvie drošības attālumi, sliekšņi. Attālums līdz mājām 800 m, tas ir noteikts. Valsts speciālisti, tie kas izstrādā normatīvos aktus, tur ir iesaistīti sabiedrības veselības speciālisti, uzskata to par pietiekami drošu attālumu, lai šīs ietekmes nebūtu, lai tās būtu nebūtiskas, Cilvēks vispār savu saimniecisko darbību nevar veikt tā, lai viņš neietekmētu vidi vispār. Kā es vienmēr saku šajās sanāksmēs, ja jūs atbraucāt ar mašīnu šurp, jūs jau esat ietekmējuši vidi jau tagad, jūs nevarat neietekmēt viņu. Tādēļ ir tāda lieta, kā būtiskas un nebūtiskas ietekmes. Tiek uzskatīts, ka šajā 800 m attālumā, trokšņa ietekme ir nebūtiska uz apkārtējo vidi. Tas saskan ar to, ko mēs redzam modelēšanās. Turbīnu radītais troksnis parasti ceļo 300-400-500-600-700 m attālumā maksimums. Tālāk parasti neceļo. Ja tur ir mežs, tad tas dzēšas ātrāk, jo koku galotnes skaņas viņus slāpē un tas neiet tik tālu. Tas pats attiecas uz parametriem, kas ir gan vibrācijas, gan mirgošanās, elektromagnētiskais lauks. Ir

normatīvie akti, kas nosaka robežlielumus vai mērķlielumus un mēs skatāmies lai vēja parks nekādā veidā nepārsniegtu šos robežlielumus. Ir iespēja iesaistīties arī iedzīvotājiem šajā pasākumā, ja ir kādas bažas vai aizdomas, tad noteikti var rakstīt un vērst mūsu uzmanību uz konkrētām lietām.

Sanāksmes dalībnieks jautā, jūs tiešām skolā veiksiet šo pētījumu? Tieši konkrētā vietā vai vienkārši kaut kur laboratorijā?

Raivo Damkevics atbild, vēja parks nav izbūvēts un vēl pagaidām netiks izbūvēts. Modelēšana tiek veikta ar datorprogrammu, reālajā dabā tas netiek pētīts. IVN procesā kamēr nav paša objekta, vēja parka, mēs varam pētīt ietekmes tikai tās modelējot. MK noteikumos ir minētas datorprogrammas ar kurām drīkst to darīt, Latvijā nedrīkst no gaisa paņemt datorprogrammu un modelēt trokšņu ietekmes. Ir minētas noteiktas datorprogrammas, kurām jāatbilst noteiktiem standartiem ar kurām drīkst veikt trokšņu modelēšanu. Trokšņu modelēšanu veic ne tikai vēja parkiem, bet arī rūpnīcām, lielām iekārtām, karjeriem, ceļiem. Tā nav tāda lieta, kas notiek pirmo reizi ar vēja parkiem. Datorprogrammā ņem vērā visu reljefu – augstienes, zemienes, visu, kas ir apkārt šajā teritorijā, un ļoti precīzi ar ģeogrāfiskām koordinātēm ieliek vēja turbīnas, kur tās atradīsies, visas 23. Ja ir vēja parks ar 56 turbīnām, tad arī visas 56 turbīnas cilvēks pēc koordinātēm ieliek gan augstumā, gan pa horizontāli. Ēkām ir noteiktas klases skaņas caurlaidībai – dzīvojamās ēkas, publiskās un vasarnīcas. Tām ir dažādi skaņas parametri. Programma nomodelē konkrētajā apkārtnē kā skaņa var izplatīties, un cik būs skaņa pie ēkas sienas. Ņem vērā arī dzelzceļus un autoceļus. VAS “Latvijas valsts ceļi” mums dod datus par satiksmes plūsmām, tostarp vieglo automašīnu plūsmām un kravas automobiļu plūsmām. Modelī tas viss tiek ņemts vērā un tiek uzdotas kartes. Katrai ēkai tiek rēķināta skaņa, kas to sasniedz. Šīs skaņas tiek rēķinātas pa frekvenču joslām, jo tas nav vienkārši troksnis, visu frekvenci sadala pa hercu joslām un cik tālu tas ceļo. Tā sistēma kā tas tiek darīts ir ļoti sarežģīta. Es pats neesmu akustīķis, speciālists šajā jomā, bet es šos principus pārzinu, jo mēs tos izmantojam savos IVN ziņojumos.

Sanāksmes dalībnieks jautā, jums ir nomas līgums uz 30 gadiem, kas notiks pēc tiem 30 gadiem? 7 gadus jūs celsiet, tad apmēram 20 gadus izmantosiet, kas notiks pēc tam? Jūs teicāt, ka Latvijas dzīvniekus neietekmē, ir tādi pētījumi? Ja tiek uzbūvēts vēja parks, tur ir medību objekti un cik ir dzirdēts, tad dzīvnieki pamet šo vēja parku apkārtni. Šis ir *Vilku purvs*, kur dzīvo vilki, tāpēc vilki no turienes tiks izspiesti un tuvosies mājsaimniecībām. Es domāju, ka mājsaimniecības nebūs apmierinātas ar šo. Par *Natura 2000* teritoriju *Laukezers*, es saprotu, ka *Natura 2000* teritorijas tiek pastiprināti pētītas. Kādā veidā tieši tiks pētīta ietekme uz *Laukezeru*? Varbūt uz zivīm, kuras tur īpaši daudz nav, bet tomēr ir? Par cilvēka veselību jūs aizvien runājat par mirgošanu, skaņu utt., bet par gaisa triecienviļņu ietekmi uz cilvēku veselību es esmu lasījusi, ka tur nav tikai 2 km, ir iedarbība līdz pat 15 km.

Baiba Zauere atbild, mums nav nomas līgums, mums ir apbūves tiesību līgums, kas pēc izpētes veikšanas attiecībā uz teritorijām, kas tiks nodotas apbūvei tiks ierakstītas zemesgrāmatā. Saskaņā ar šo līgumu un likumu par apbūves tiesībām uz valsts zemes, tostarp meža zemes, ir divas iespējas, primāri – visu nojaukt un atgriezt zemi tādā stāvoklī, kādā mēs to saņēmām, tas nozīmē, ja aug mežs, tad mums mežs būs jāstāda atpakaļ. Kā Dmitrijs jau stāstīja, turbīnu dzīves cikls ir šie 30 gadi, kad faktiski parks ir daļēji nokalpojis, tas varētu kalpot vēl otru dzīves ciklu, bet tad ir jāveic zināma modernizācija. Pēc līguma un likuma, mums nav tiesību palikt ilgāk, bez tiesībām uz privatizāciju. Visiem būtu labāk, to izdarīt vēl vienu ciklu, bet mums nav tiesību to darīt. LVM kā valsts mežu zemju apsaimniekotājs valsts vārdā var saskaņā ar līgumu likt visu nojaukt, arī apakšstacijas, kuru mūžs ir 100 gadi, bet pēc līguma, ja jāvāc viss nost, tad viss būs jānovāc. LVM var arī teikt, lai nenovācam parku nost, jo viņi patur parku sev, modernizē un darbina vēl 30 gadus un ražo enerģiju. Vienīgais izņēmums uz Latvijas

valsts zemēm ir Valmierā, kur industriālajam parkam, ņemot vērā investīciju apjomu, piešķir 75 gadu nomas tiesības ar Tieslietu ministrijas atbalstu, bez tiesībām privatizēt. Visas apbūves tiesības ir bez tiesībām privatizēt.

Raivo Damkevics atbild, Latvijā vēja parku nav īpaši daudz un nav tādās nomaļās vietās, līdz ar to pētījumi Latvijā nav veikti par to. Mēs IVN ietvaros izmantojam tos pētījumus, kas ir veikti pasaulē un apkopojot līdzšinējo pieredzi, zīdītājdzīvnieki parasti, tostarp vilki, tiek traucēti būvniecības periodā. Nevienam īsti nepatīk, kad notiek būvniecība, ir troksnis, automašīnu pārvietošanās. Pēc būvniecības perioda, lielākoties, dzīvnieki atgriežas tajās pašās vietās. Nav konkrētas likumsakarības, ka kāds konkrēti pamet vietu vai kāds paliek uz vietas, jo tas ir dažādi pat vienas sugas ietvaros. Ja mēs runājam par alņiem, tad vienā vietā viņi var šo vietu pamest un aizmigrēt projām, un citā vietā pēc vēja parku uzbūvēšanas, viņi var atgriezties un dzīvot turpat apakšā. Kā arī Dmitrijs Guzs bieži piemin savu pieredzi par mājdzīvniekiem, ka mājdzīvnieki zem šīm turbīnām tiek turēti un viņiem nav nekāda diskomforta. Tas ir Latvijā.

Elīna Silgaile atbild, kā jau Raivo vairākkārt pieminēja, šīs teritorijas, ne tikai Natura 2000, ļoti detāli pēta dabas eksperti. Šajā vietā neviena Natura 2000 teritorija tieši nepieguļ izpētes teritorijai, ir mazliet tālāk, bet jebkurā gadījumā viņas tiks aprakstītas un ņemtas vērā šajā ietekmes vērtējumā. Pati tuvākā Natura 2000 teritorija ir 2,6 km, kas ir Laukezers, dabas parks. Mikroliegumi ir ļoti tālu, šī teritorija nav piesātināta ar īpaši aizsargājamām putnu sugām, bet, ja jums ir zināmas kādas sugas, ligzdas, sūtat informāciju, lai ornitologi, kas sāk darbu šobrīd, varētu apzināt šīs te vietas, identificēt un tālāk pētīt ietekmes.

Sanāksmes dalībnieks precizē, par triecienviļņu ietekmi uz cilvēki veselību lielākā attālumā ārstu pētījumi ir.

Raivo Damkevics atbild, man būs lūgums jums padalīties ar šiem pētījumiem, tādēļ ka mēs neesam redzējuši, atraduši nekādus pētījumus, kas attiecas uz kādiem triecienviļņiem un ietekmi uz cilvēku. Cik mums zināms tāda nav. Es zinu vienu ietekmi, kas attiecas uz sikspārņiem. Lielas vēja turbīnas griežoties pietiekami ātri, aiz sevis noteiktās vietās rada retinājumu un tas nepatīk sikspārņiem, jo tajā retinājumā viņiem var tikt bojāti iekšējie orgāni. Tāda ietekme ir. Par sikspārņu ekspertiem nemācēšu pateikt, tas būs atkarīgs no tā kurš speciālists būs pieejams, jo sikspārņu eksperti ir tikai kādi pieci Latvijā. Tas, kurš būs pieejams, jo sertificētu sikspārņu ekspertu ir maz un uz izķeršanu.

Dmitrijs Guzs atbild, mums ir noslēgts līgums ar uzņēmumu, kas nodarbojas ar dabas ekspertīzēm, kuriem ir savi ornitologi, sikspārņu eksperti, biotopu eksperti, un saskaņā ar līgumu mēs arī izmantojam viņu speciālistus.

Sanāksmes dalībnieks jautā, Latvijā to, ko ir atļāvusi laikam VARAM, būvēt vēja parkus Kurzemē, tās ir apmērām 200 turbīnas, Latgalē 500, Zemgalē 400, Vidzemē 300. Vai jūs esat rēķinājuši kāds ir turbīnu blīvums uz km² ir Latvijā, Dānijā vai citā jums zināmā valstī? Jūs stāstījāt, ka Latvija pēdējā vietā, tikai 4,2 %, pret ko, pret HES? Tādā gadījumā, Lietuvā HES nav vispār un jūsu tabula ir pilnībā nekorekta. Latvijā pēdējā vietā, jo mums vēja parku nav, mums viņi ir vajadzīgi, ja mums ir HES, ko uzbūvēja padomju laikā nīstā Padomju valsts (PSRS)? Jūs minējāt, ka, ja vēja turbīnas ilgi mirgo, viņas pārvieto uz citu vietu, kādā veidā, es gribētu tehnisko? Es tāda tehniska sieviete, šī ēka ir 25 m gara, jūs pa tām durvīm varētu ienest iekšā 25 m garu dēli, varētu nolikt gar šo sienu, jeb nē? Nevarētu, tāpēc, ka tur ir pagrieziens, jūs par šo jautājumu neviens nerunājat, arī iepriekšējās apspriežu reizēs. Šis spārniņš, kas izskatās pavisam maziņš tajos fotoattēlos, bet īstenībā, esmu redzējusi Polijā, kur tos pārvieto ar vilcējiem, spārna garums ap 75 m. Kā baļķu mašīna, uz augšu plakans, mašīna vairāk kā 80 m gara, viņa nevar uz pagriezieniem izbraukt, Latvijas ceļi iet līkločiem, it sevišķi te Sēlijā un Vidzemē, tāvad pagriezienos uz sāniem jāizcērt meži. Pāri pakalnam 75 m vilcējs nevar

pārrāpties, tātad, cik dzirdēts pasaulē, viņus norok un lejas aizber. Tātad Latvijas vide tiek sagandēta pilnībā. Lūdzu, man izskaidrojiet, kā 80 m garš vilcējs var pārvietot spārnu, to nevar saliekt, tas nelokās. Cik jābūt platam ceļam, pagriezieniem un cik tur izcirtīs mežu? Kā tas notiek?

Dmitrijs Guzs atbild, man šie cipari nav zināmi, tāpēc es nevaru komentēt par projektiem, kas nepieder mums. Par citu attīstītāju projektiem lūgums arī vērsties pie attiecīgā attīstītāja. Katram tie parki ir dažādi, citiem ir izkliedēti, citiem nav. Blīvums uz km², man tādu skaitļu nav, jo es atbildu par saviem projektiem. Lūdzu, tad rakstāt VARAM un jautājiem viņiem skaidrojumu par šo.

Par tiem 4,2 %, šis skaitlis ir vēja saražotās enerģijas daudzums uz kopīgo saražoto enerģijas daudzumu valstī. Tas neattiecas uz HES, tas attiecas uz kopīgo saražoto enerģiju. Ja paskatāmies Lietuvu, tad 45,4 % viņi šobrīd saražo ar vēju no kopīgās Lietuvā saražotās elektroenerģijas. Cik maz zināms Lietuvā jaudu ģenerācijas mikss ir saule, vējš, 1 moderns TEC. No šiem visiem avotiem kopā, tieši ar vēju saražo 45 %. Ir pilnīgi pareizi, ka Latvijā šis skaitlis ir daudz mazāks, jo mēs saražojam daudz vairāk, jo mums ir 3 lielie HES, 2 TEC bloki, mēs saražojam krietni vairāk par Lietuvu, tādēļ arī mums vēja parku jaudas ir krietni mazākas.

Mārtiņš Vonda atbild, izvērtējot iespējas tiek izvērtēti vairāki veidi, kā pa daļām var nogādāt vēja turbīnu. Pati lielākā daļa ir šīs lāpstīņas, šāda tipa jaudīgām vēja turbīnām lāpstīņu garums var svārstīties no 72-82 m. Protams, izmanto smago tehniku, šajā gadījumā vilcējus ar speciālām piekabēm, kam ir vairākas asis 4-6-8-10, šīs visas asis ir kustīgas, līdz ar to padarot šo lāpstīņu transportēšanu ļoti efektīvu un mobīlu. Var pagriezties asos līkumos ar mazu pagriezienu rādīšiem. Protams, būs ceļā, kur tie pagriezienu rādīši, kur uz laiku jāatmežoj, lai varētu tikt tur cauri, ja mēs kādu koku nocirtīsim, mēs to arī iestādīsim vietā. Vislielākā problēma Latvijas ceļiem ir paugurainība, pilnībā piekrītu, jo ceļu sistēma nav gadu desmitiem atjaunota. Varbūt labi, varbūt slikti, ir kā ir. Primāri tiek izvērtēti tie ceļi, kur nav kāpumi un kritumi lielāki par 3-4 %, jo to nosaka ražotājs savās tehniskajās specifikācijās katram konkrētam modelim. Mēs neskatāmies tikai vienīgi uz ceļu infrastruktūru, pastāv arī tāda lieta kā dzelzceļš Latvijā, kas ir ļoti labi piemērots šāda tipa lielgabarīta kravu transportēšanai, tas ir viens no alternatīvajiem veidiem, kā mēs varam atbalstīt mūsu ekonomiku, zinot, ka kravu plūsmu daudzums ir ļoti krities. Līdz ar to arī VAS "Latvijas dzelzceļš" meklē saimnieciskās darbības iespējas, tas ir viens no veidiem, jo dzelzceļš ir ļoti efektīvs un piemērots šāda tipa kravām. Tas ir tikai teorētiski, vēl aprēķini, redzēs kā praksē būs, bet tas tiek vērtēts. Ir arī speciāli aprīkotas piekabes ar hidrauliskiem elementiem, tur kur nevar izgriezt, tur paceļ turbīnu augšā, pabrauc un pēc tam nolaiž lejā. Ir dažādi tehnoloģiskie risinājumi mūsdienās, ja ir interese var apskatīt *Youtube* kā Ķīnas kalnainajā apvidū pa serpentīniem ved 90 m garas lāpstīņas. Nav nekādas starpība inženieris Latvijā vai Ķīnā, mēs visi runājam formulu valodā.

Dmitrijs Guzs papildina, vēja turbīnu un spārnu komponentu loģistiku arī nodrošina profesionāls uzņēmums. Šobrīd Latvijā notiek viena vēja parka būvniecība, mēs visi par to esam dzirdējuši vai redzējuši televīzijā – "Laflora" *Kaigu purvā*, Jelgavas novadā šobrīd notiek vēja parka būvniecība. Ir ceļu maršruti, kuros ir daudz šķēršļu, pauguri un ielejas. Piemēram, *Kaigu purva* parkam, visas komponentes atnāk uz Ventspils ostu, īsākais ceļš no Ventspils ostas uz *Tušķiem*, pie Jelgavas, ir pa Ventspils šoseju, pēc tam pa *Ķemeru tūreli* uz leju. "Laflora" attīstītājs ir speciāli izvēlējis turbīnu lāpstīņas un komponentes vest caur Liepāju, un tad pa Liepājas šoseju līdz Jelgavas novadam tieši, lai pēc iespējas mazāk ietekmētu šo ceļa infrastruktūru. Kad notiek loģistikas izpēte, tad arī nosaka visoptimālāko variantu, ceļš var būt garāks, vai braukt apkārt tā, lai pēc iespējas mazāk to krustojumu būtu jāpārbūvē, vismazāk koku jānocērt pagriezienos. Tas ir konkrēts piemērs, kā šobrīd no Ventspils uz Jelgavu turbīnu komponentes ved caur

Liepāju, lai pēc iespējas mazāk ietekmētu ceļus, tos pārbūvētu vai ko mainītu ceļu infrastruktūrā.

Sanāksmes dalībnieks komentē, ja mēs runājam par Liepāju un Jelgavu, tad tur ir līdzenumi. Šeit ir mazi pakalni un nevar tā apliekt apkārt ar mašīnu.

Mārtiņš Vonda atbild, kā jau Dmitrijs Guzs minēja, pārsvarā izvēlās garākus ceļus, nevis norakt kādu pakalnu, tikai transportēšanas dēļ. Tas nav saimnieciski, jo tas ir ļoti dārgi. Viegļāk ir aprīkot tehnoloģiski piekabes ar hidrauliskajām ierīcēm, kas ļauj pacelt, nolaist un apbraukt reljefainas vietas. Inženieri vienmēr strādā pie tā, lai rastu risinājumus kā kravu var nogādāt no punkta A līdz punktam B.

Sanāksmes dalībnieks jautā, pie jums griežas vairākas firmas, kuras grib vēja parkus attīstīt, jūs izpētāt katrai atsevišķi? Viena firma grib celt tajā vietā 18 turbīnas, cita firma grib 20, vai jūs katrai atsevišķi pētāt vai arī ir tādi jautājumi, kur kopīgi ir jāapskata?

Raivo Damkevics atbild, tas ir par tā saucamajām kumulatīvajām ietekmēm. Katrs vēja parks primāri tiek vērtēts kā atsevišķs objekts. Atnāk pie mums Vindr vai jebkurš cits attīstītājs, noslēdz ar mums līgumu par konkrētu parku, ar konkrētām vietām un turbīnu lokācijām un konkrētam tehnoloģijām. Jau sākumā nosauc cik viņi domā, ka tur var ietilpināt un tad mēs to pētām. Kumulatīvās ietekmes – ja gadījumā šis vēja parkam tuvumā cits attīstītājs vai tas pats attīstītājs paredz attīstīt otru vēja parku, vai pat trešo vēja parku, tad šiem nākamajiem vēja parkiem jau ir jāņem vērā tas pirmais izpētais vēja parks. Pirmais, kas nāk uz attiecīgo teritoriju un pabeidz izpēti, viņš pēta tikai savējo, bet visi nākamie ņem vērā to, kas jau ir veicis izpēti iepriekš. Tā tas ir normatīvajos aktos ielikts valstī. Otrajam ir jāpēta ne tikai savs parks, bet ir jāņem vērā gan troksnis, gan mirgošanas efekts un visas pārējās lietas, ko rada tas pirmais parks, kas ir atnācis uz to vietu. Sistēma nav optimāla, bet tas ir labākais veids kā to visu var izpētīt. Pastāv zināms risks, ka tas pirmais parks netiks realizēts. Latvijā pašlaik notiek ļoti daudz IVN procesu tieši vēja parkiem, bet nav nekādu šaubu, ka tie visi netiks realizēti. Tas vienkārši matemātiski nav iespējams pēc ekonomikas principiem. Es pieļauju, ka tiks realizēti maksimums trešdaļa, varbūt pat mazāk, pat viena piektdaļa, tas ir mans personīgais redzējums. Nākamajiem vēja parkiem tīri matemātiski finansiāli būs neizdevīgi, jo tas viss ietekmēs kopējo elektroenerģijas tirgu. Pēdējiem vienkārši nevienam nedos finansējumu, tas tā rupji sakot.

Sanāksmes dalībnieks komentē, kādā sakarībā te ir drošībnieki, ar kaut kādu varu mēģina uzspiest mums savu viedokli, tiem vajadzīga ir kaut kāda aizsardzība. Es pirmo reizi redzēju Līvānos un tagad otrreiz redzu. Te vēl vairāk ir, mēs te mazāk cilvēku, bet to sargu ir vairāk kā to cilvēku. Velns parāvis, tas vispār nekam neder, ka jūs ar varu gribat uzspiest. Es atceros, ka Līvānos pieminēja šo tematu, es tikai tagad atcerējos, ka viņš pieminēja, ka uz mūsu ģeoloģiskās plāksnes vispār nevar būt tādu vēja turbīnu celtniecība. Tas ietekmēs mums visus ūdeņus, nebūs akā ūdens. Mums jau ir pieredze Jersikas pagastā, jau uztaisīja dolomīta karjeru un mums visapkārt pietrūka ūdens, cilvēki žēlojās un bija jātaisa urbumi, lai dabūtu ūdeni. Beigās kad viņi redzēja, ka sūdi ir vagā, viņi atteicās un tagad tā būvbedre ir pilna ar ūdeni un tagad mums ūdens nostājās apmēram līmenī, jo netiek sūknēts ārā. Šeit ar to vibrāciju sagandēs mums to ģeoloģisko plātņi. Es to noskaidrošu vēl precīzāk, lai var parādīt visiem kā izskatās tā mūsu ģeoloģiskā plātne, es aizbraukšu izdarīšu. Visi, kas šeit dzīvo, jāņem vērā, ka te nebūs ūdens. LVM ir tautas īpašums, nevis kaut kādu ierēdņu ar kuriem jūs varat vienoties. Mēs to apstrīdēsim, mēs jau Līvānos vācam parakstus par referendumu. Nevar būt tāda situācija, kad ar tautas īpašumu darbojas kaut kādi ierēdņi. Par AS “Latvenergo” jau noprotējām, ka nedrīkst privatizēt, tagad vienalga ķeras pie AS “Latvenergo” klāt visādiem līdzekļiem. Uztaisīja meitas uzņēmumu, kur šmauc mums naudu, tagad aizgāja uz pasaules tirgu, kurš mums *nah*j* vajadzīgs ir! Mums pietiek savas enerģijas līdz kaklam, mums nevajag nekādu tirdzniecību ar turieni. Mums tagad

jāmaksā par elektrību pasaules līmenī par kWh. Tas galīgi neiet krastā un nevar tirgoties. Mēs vācam parakstus, jātaisa referendums šajā jautājumā. Mūsu dzimtas īpašums ir *Gaiņu skolas* pusē, kas atrodas mūsu reģionam tuvāk, nevis Vīpei, un mēs negribam nevienu vēja turbīnu redzēt. Visai tautai šodien bija jāiet protestēt, uz ceļa stāvēt tā kā mēs stāvējām 23. augustā *Latvijas Tautas frontes* laikā no Lietuvas līdz Igaunijai. Mums tā bija šodien jāiet protestēt pret šo, bet nevienā vietā neiet. Esmu jau uz 10 vietām bijis, visās vietās neviens cilvēks negrib jūs vispār redzēt, bet jūs te paņemat šos sargus, lai jūs te neizmestu pa logiem ārā! Es to atklāti saku. Negrib neviens te no šeit sēdošajiem, cilvēkiem jau apnika klausīties un aizgāja jau projām. Neviens te negrib ne jūs ne jūsu turbīnas redzēt. Visās vietās, kur esam bijuši ir protesti pret jums. Neviens jūs negrib redzēt! Kā jums nav kauna? It kā Latvijas cilvēki, latviešu valodā runā, velns parāvis, pārdevušies kaut kādiem ārzemniekiem! Ja ārzemniekiem vajag, tad lai savā zemē taisa, savā zemē var taisīt cik grib, bet ne Latvijā! Mums jābūt tīrai zemei, mums elektrības līdz kaklam. Vienā melošanā, ka elektrības nepietiek! Kāpēc melo? Pirms no BRELL atslēdzāmies, mēs Krievijai 70 % pārdevām, man tur cilvēki strādā! 70 % Krievijai pārdevām, tagad mēs Eiropu nevaram nodrošināt ar elektrību, visai Eiropai trūkst. Ja viņiem trūkst, tad jūs arī taisāt tur, bet ne Latvijā! Latvijai jābūt brīvai zemei! Kāpēc jūs te gribat zemi sakropļot? Visi dzīvnieki cietīs, mēs visi cietīsim. Ja jūs tiešām izbūvēsiet, tad vietējie iedzīvotāji nedabūs ūdeni, jo tā plāte būs sabojāta. Es par to vel uzzināšu, paaugstināšu, lai nākamajā reizē var sīkāk pateikt. Ko jūs iedomājaties, jums vienreiz vajag apstādināt šo lietu un dot savas akcijas projām. Kiršteins teica, ka tiklīdz nomainīsies vara, jūs pazudīsiet ar visiem saviem vēja parkiem no šejienes.

Elīna Silgaile atbild, paldies par jūsu emocionālo runu. Protams, ģeoloģija tiks pētīta arī šī IVN kontekstā. Varu apgalvot, ka akās ūdens nepazudīs. Iespējams, ka jums pazuda, jo jebkuram dolomīta karjeram, kuru ir plānots izstrādāt, arī tiek veikts IVN process. Ja dolomīts atrodas zem ūdens līmeņa, tad protams, tur tiek veikta pazemināšana. Kā jau Raivo minēja, arī tur tika veikta modelēšana, kurā tika modelēts, cik tas ūdens ir jāatsūknē, tie ir noteikti tūkstoši m³ diennaktī. Arī protams, kur ūdens tiek novadīts, nostādīnāts, kā tas ietekmē zivju resursus un upes vai ūdensteces kvalitāti. Kas attiecas uz vēja turbīnu izbūvi, pat, ja būvbedrē būs nepieciešams pazemināt ūdens līmeni, tad tas būs lokāli šīs turbīnas ietvaros būvdarbu laikā. Nekādā veidā šādas būves nevar ietekmēt ne ģeoloģiskās struktūras, ne ūdens plūsmas, ne ūdens kvalitāti, jo turbīnu pamati ir no betona un tas nekādā veidā neietekmē pazemes ūdeņu kvalitāti, ne arī plūsmu. Runājot par jūsu pieminēto ģeoloģisko struktūru, es pieļauju, Daugavas-Pļaviņu svītu dolomīti. Nekādā veidā šī te plātne, kas ir nogulumu slānis, kas ir ļoti tuvu zemes virspusei, netiks ietekmēts un nekādas vibrācijas šo te slāni neietekmēs. IVN ir vesela sadaļa par ģeoloģiju, hidroģeoloģiju, par hidroģeoloģisko novērtējumu, bet tas, ka akās pazudīs ūdens vēja turbīnu izbūves rezultātā, nē, tas tā nenotiks. Kas attiecas par jūsu stāstīto dolomītu karjeru, jā, IVN, ja ir šī te ietekme konstatēta, viņi paredz kompensējošos pasākumus – izurbj dziļurbumu akas uz dziļākiem horizontiem, kas nav ietekmēti karjera darbības rezultātā. Bet jebkura gadījumā, pārtraucot ūdens atsūkņēšanu dolomīta karjerā, ūdens līmenis atjaunojas. Kas attiecas uz vēja turbīnām, ūdens akās nepazudīs nekādā gadījumā.

Sanāksmes dalībnieks komentē, cik es zinu, tad Latvijā pietiek elektroenerģijas, ko saražo TEC un HES. Ir arī informācija, ka Amerika, arī Vācija, Dānija atsakās jau no vēja parkiem. Tātad vēja turbīnas ir jāved uz Latviju, un vēl garākas nekā bija tur viņas viņiem. Zinu arī informāciju, ka cilvēki sūdzas Igaunijā, *Sārdes* apvidū par veselību, kur viņiem jau 10 gadu darbojas 120-150 m garas turbīnas. Sūdzas arī, ka mājdzīvniekiem dzimstība krītas, tā kā tas ietekmē dabu. Nedod Dievs, ka mēs Latvijā piedzīvotu šīs te vēja turbīnas, domāsim labās domas. Vācija ir atteikusies no vēja turbīnām un domā, kādēļ viņi atteicās no atomelektrostacijām. Viņi jau arī sāk domāt par šīm te lietām, tā kā cilvēki, nebūsim mežoņi pret dabu! Ar savām zināšanām neiejausimies dabas procesos. Cik es zinu, tad ir arī tāda grāmata "*Atmiņu Daugava*", es visiem iesaku palasīt par Staburagu. Kad cēla Pļaviņu HES, cik daudz dabas objektu likvidēja. 30 m augstas klintis, visas ir ūdenī, tāpēc arī šī grāmata tapa. Cik tika iznīcinātas cilvēku mājas zem ūdeņiem. Mēs

iejaucamies dabā, mēs varējām tūrisma objektus šeit pie Daugavas organizēt, būtu Latvijai arī kaut kāds ekonomisks ienākums. PSRS laikā sacēla rūpnīcas, vajadzēja elektrību, bet kur mēs tagad esam, mums nav rūpnīcu vairs. Un, ja mēs arī uzbūvēsim un savu dabu pārveidosim ar šīm vēja turbīnām, es iesaku padomāt. Cik daudz cementa tonnu un armatūras ir jāiegulda vienas turbīnas būvniecībai. Vai tas ir vajadzīgs mūsu dabai darīt pāri, grūst zemē iekšā šo te? Es vienkārši šausminos, tas ir mans slēdziens par šo te, un arī tautas. Ir arī tāds fiziķis Visvaldis Grāveris, vajadzētu jums paklausīties, kas notika Pāvilostā. Viņš stāstīja par šīm vēja turbīnām, ka tās ir vecas grabažas, no kurām lielās lielvalstis grib atbrīvoties un sagāzt visu Latvijā.

Dmitrijs Guzs atbild, paldies par jūsu emocionālo viedokli, es jūs cilvēcīgi saprotu, es jūs dzirdu. Ir jau pareizi, ka mēs spējam šobrīd Latvijā elektroenerģiju, kas mums ir nepieciešama, saražot. Jautājums – kādā veidā. Te ienāk ekonomika iekšā, jo, ja mēs 40-50 % gadā sev saražojam ar HES. Arī HES savā laikā ir bijis ar milzīgu ietekmi uz dabu un joprojām ir, izbūvējot HES, mēs pusi no sava patēriņa nosedzam. Retorisks jautājums, kas būtu, ja to HES nebūtu? Staburags joprojām būtu palicis, bet mums vēl vairāk būtu sevi jānodrošina ar citiem avotiem. Šobrīd Latvijai nepieciešamo patēriņu mēs paši 40-50 % saražojam, atkarībā no pieplūdes Daugavā, katru gadu tā pieplūde tomēr ir atšķirīga. To pārējo mēs varam nodrošināt izmantojot TEC, kuri tiek kurināti ar dabasgāzi. Dabasgāze ir jānopērk, kādam ir jāsamaksā, lai atvestu uz Latviju gāzi, ko mēs iesūknējam Inčukalna pazemes gāzes krātuvē un izmantojam. Tas ir fosilais kurināmais, par kuru kādam mūsu ekonomika ir jāsamaksā. Mēs arī varam gatavu elektroenerģiju nopirkt no Igaunijas vai Lietuvas, dažreiz arī tā mēs to darām, jo ar tām valstīm mums ir elektriskie savienojumi. Agrākos laikos tā jau arī bija, ka mēs ļoti daudz no Lietuvas pirkām, jo Lietuvā ekspluatācijā bija Ignalinas atomstacija ar veseliem diviem blokiem pa 1400 MW katra. Ar vienu bloku Lietuva nodrošināja savu patēriņu, ar otru bloku nodrošināja Latvijas patēriņu, kad HES pieplūde bija mazāka. Kad Lietuva noslēdza abus Ignalinas blokus, viss Baltijas elektroenerģijas saldo krasi mainījās. Tas notika 2 posmos, 2004. gadā noslēdza pirmo, tad mēs pazaudējām pusi no tās jaudas. Tā Lietuvai lika, lai tā varētu iestāties Eiropas Savienībā. 2009. gadā tika pilnībā slēgts 2. Ignalinas energobloks, līdz ar to mēs Baltijā esot ar elektroenerģijas pārpalikumu, kļuvām par neto importētāju, to ir jāatceras. Protams, ir grūti redzēt un saprast, kas notiek pie kaimiņiem, bet energosistēma ir vienota. Šobrīd vienu pusi mēs saražojam ar HES, otru - ar nopirktu kurināmo - dabasgāzi. To otru pusi mēs varam paši uz vietas saražot ar atjaunojamajiem avotiem – sauli, vēju. Ar sauli jau mēs esam tikuši diezgan tālu Latvijā, šogad nodrošināsim pat līdz 10 % no patēriņa ar sauli. Padies Dievam tā būs, būs mazāk ar vēju jānodrošina. Bet tikai ar sauli mēs netiksim galā, jo saule ražo pavasarī un vasarā un tieši vējš visvairāk pūš rudenī un ziemā. Tādā ziņā saule ar vēju ir ļoti labi kompanjoni. Ja mēs gribam kā valsts ekonomika palikt konkurētspējīga, mums pēc iespējas mazāk ir jātērē un pēc iespējas vairāk ir jāražo pašiem uz vietas. Tāpēc jau nāk tas vilnis ar vēja enerģiju, jo tas ir vietējs resurss, izbūvē uz vietas, iegulda uz vietas mēs paši varam ražot savam patēriņam un pat eksportēt, ja kaimiņiem būs enerģija vajadzīga. Energosistēma nav tik vienkārša lieta, tā nerobežojas ar vienas valsts robežu.

Gribu padalīties ar savu pieredzi saistībā ar dzīvniekiem. Mans sievasbrālis ir bioloģiskais piensaimnieks Alsungā, Kurzemes pusē. Alsungā jau gadus padsmīt darbojas vēja ģeneratori. Viņš atrodas līdz 2 km no 2 vēja turbīnām, un es jums varu apgalvot, ka pa padsmīt gadiem viņiem ar saviem rezultātiem piena ražošanu tas nekādi nav ietekmējis. Viņš to nekādā veidā nav redzējis, viņam kā teļi dzima tā arī dzimst saimniecībā, bulļi govis apsēklo un viss notiek. No savas pieredzes varu teikt, ka mūsu piensaimniecību vēja turbīnas nav ietekmējušas.

Juris Vaskāns atgādina, ka tiek nodrošināta sanāksme arī tiešraidē ZOOM platformā, ir iespējas uzdot savus jautājumus arī attālināti.

Viesturs Ozols nolasa jautājumu iesūtītu ZOOM platformā, - Ja maksājums no turbīnas būs 15000 euro gadā (2500*6), tad rēķinot pēc minimālās mēnešalgas finansējums pietiek 19 māsaimniecībām, jo MK noteikumi paredz, ka no kompensācijas pašvaldībai jāsaņem 10 %. Domāju, ka Kūkās visas daudzdzīvokļu mājas nepieder pašvaldībai.

Dmitrijs Guzs atbild, tur noteikti, ka ir pārpratums, jo ir reizināts ar megavatskaitli vienai turbīnai, bet ir jāņem vērā visas turbīnas kopā. Ja ir, piemēram, 18 turbīnas, tad 2500 ir jāreizina ar 6 un jāreizina ar 18, tad sanāk pilnīgi cita tā summa. Tas nav megavatskaitlis reizināts ar vienu turbīnu, bet kopīgais megavatskaitlis visam parkam.

Viesturs Ozols nolasa jautājumu iesūtītu ZOOM platformā, - Vai attīstītāji var sniegt finansiālas garantijas, ka pēc 30 gadiem viņiem būs finansiālie līdzekļi, lai demontētu turbīnas un rekultivētu teritorijas?

Mārtiņš Vonda atbild, rēķinot ekonomiku vēja parkiem vienmēr tiek rēķinātas arī demontāžas izmaksas. Tas tiek iekļauts biznesa modelī finanšu plūsmas aprēķinos.

Sanāksmes dalībnieks jautā, cik jums ir gadu? Pieskaitiet klāt 30 gadus, jūs jau tur vairs nebūsi, droši vien.

Mārtiņš Vonda norāda, ka uz personīgiem dabas jautājumiem neatbildēs.

Sanāksmes dalībnieks precizē, es domāju vairāk uzņēmumu, to ko darīs uzņēmums pēc 30 gadiem, jūs tur noteikti nebūsi. Patiesībā jūs nevarat uz šo jautājumu atbildēt.

Baiba Zauere atbild, uz šo jautājumu varam atbildēt, jo savas saistības pret LVM un Latvijas valsti mēs esam uzņēmušies juridiskas personas vārdā un šajā līgumā jau ir ierakstīts, kas mums ir jānodrošina. Līgumā ir paredzētas attiecīgas garantijas, ko valsts prasa, kādām ir jābūt, lai viņiem būtu pārliecība, ka tas pēc tam tiks izdarīts. Tas tur ir ietverts, mēs to esam nodrošinājuši. Kas būs pēc 30 gadiem mūsu vietā mūsu amatos, es protams nevaru pateikt, laiks rādīs. Juridiska persona ir uzņēmusies saistības, kas tai ir jāpilda, ja tā nepilda savas saistības, tad pēc 30 gadiem Latvijas valsts tiksies tiesā ar attīstītāju, kurš to nedara. Tā jau ir tiesiskas valsts būtība, ka labticīgi uzņemies darīt un izpildīt pienākumus, ja tas ļaunprātīgi tiek nedarīts, tad tā jau būs tiesu sistēma un sankcijas.

Sanāksmes dalībnieks komentē, bet tā ir SIA ar 2000-3000 kapitālu. Mēs nezinām kas notiks ar to SIA. Pēc gada jūs nezināt, kas būs ar jūsu SIA, kur nu vēl pēc 30 gadiem.

Dmitrijs Guzs atbild, jums ir jāsaprot viena lieta, ka LVM uzrakstīja izsoles nolikumu. Tā bija LVM aktīva izvēle, ka viņi vēlas iet uz izsoli tādā veidā. LVM, kas ir viens no lielākajiem Latvijas valsts uzņēmumiem, ja viņi uzskatītu, ka tādi jauni uzņēmumi nav jālaiž pie tādas izsoles, jo viņiem būtu aizdomas, ka tas varētu novest pie Tad viņi savā nolikumā noteiktu, ka var piedalīties uzņēmums, kam ir tāda pieredze, ne jaunāks par tik gadiem, bet tas nav noticis, tāpēc mēs esam pieņēmuši, ka arī mēs tur varam piedalīties un godīgi jums teikšu, ka vēja enerģijas nozare Latvijā ir ļoti jauna. Tad vienīgais, kas varētu piedalīties tāda veida izsolē ir Latvenergo, kas ir cits valsts uzņēmums, jo tie ir vienīgie, kas enerģētikā darbojas jau kādus 70 gadus. Nozare kā tāda ir ļoti jauna, jo līdz 2022. gadam gandrīz vispār nebija ekonomiskās iniciatīvas ar tādu darbību nodarboties. Tas viss ir atnācis uz Latviju augsto elektroenerģijas cenu rezultātā.

Sanāksmes dalībnieks jautā, jūs nekad neesat sev uzdevuši tādu jautājumu kāpēc tauta tā saceļas pret šo lietu?

Mārtiņš Vonda atbild, tā ir bijība no nezināmā, bailes. Tas ir tāpat, kad jūs pirmo reizi uzkāpjat uz kalna un gribat slēpot, no apakšas liekas kas tad tas, kurš tad nevar nošļūkt, bet uzkāpjot augšā kad jāšļūc lejā, sāk kājas trīcēt, nezināt ko darīt, jo jums ir bail. Šī

nezināšana varbūt ir tas pats galvenais, tur varbūt ir arī akmens mūsu dārziņā, ka mēs neskaidrojam lietas būtību kādēļ šī atjaunīgā enerģija – vējš ir viens no tiem, ko mēs uzskatām par pamatu tam, lai mēs sevi spētu nodrošināt neatkarīgi no pārējiem energoražotājiem. Vēja ģeneratori ir bijuši jau tūkstošiem gadu civilizācijā izmantoti. Tā pati infraskaņa tika radīta tūkstoš gadus atpakaļ, joprojām civilizācija dzīvo, bērni dzimst, viss notiek. Varbūt tas, ka notiek tāds kā monologs un negatīvie piemēri kā primārais prevalē pār visu, varbūt tas ir tas, kādēļ cilvēki negrib viens otru uzklausīt, jūtās apdalīti, apbīzoti un bail no nezināmā, jo nenāk, neskaidro un nerunā. Es uzskatu, ka tas ir pats galvenais.

Raivo Damkevics atbild, tā kā IVN saduras ar ļoti daudziem infrastruktūras objektiem – cūku fermas, vistu fermas, rūpnīcas t.sk. celulozes rūpnīca, atkritumu pārstrādes rūpnīcas. Es jums varu pateikt, ka nevienu projektu nezinu, kur cilvēki kaut ko gribētu vai ļautu attīstīt. Mūsu sabiedrība ir principā pret jebkāda veida objektiem, projektiem, tādēļ ka visiem ir mežonīgas bailes, ka tas viņus kaut kā ietekmēs. Ja mēs kaut ko darām, vispār jebko, atbraucāt ar mašīnu, jau vidi ietekmējāt. Mēs te sēžam, jau ietekmējam vidi. Tas, ko mēs darām, mēs mēģinām caur IVN procesu atrast kompromisu. Nav TEC labākais variants, TEC ietekmē globālo klimatu uz planētas, mēs viņu karsējam, gāžam ārā CO₂ lielā apmērā, tad arī mirst putni, pārvācas sugas, ienāk *Spānijas kailgliemeži*, tas ir klimata izmaiņu rezultāts. Ja mēs turpināsim svilināt tās gāzes, mēs to tikai pastiprinām. Protams, no vēja parka ir ietekme, es to kā vides speciālists nenoliegšu, bet man ir ļoti lielas aizdomas, ka TEC 2 ietekmē daudz vairāk, jo viņš svilina pastāvīgi. Vēja parks kaut ko dara kamēr to ceļ, mēs varam runāt par ietekmēm, bet tad, kad tas darbojas, ja viņš ir normāli uzbūvēts... Teiksim tā, paskatieties ir tāda kustība “Zaļā brīvība”, palasiet viņu mājas lapu, tur ir uzrakstīts, ka viņuprāt, vēja enerģija ir viens no videi draudzīgākajiem enerģijas ražošanas veidiem.

Baiba Zauere papildina, ir pierādīts, ka visa tā CO₂ pēda, kas tiek radīta būvējot vēja parku, tiek neitralizēta 6-12 mēnešu laikā pēc tam, kad vēja parks sāk strādāt. Pēc tam visus šos 30 gadus tas strādā bez šīs CO₂ pēdas atstāšanas.

Sanāksmes dalībnieks komentē, jā, sabiedrībā ir bailes un man prieks, ka šodien jūs par to iesācāt runāt. Tā ir nezināšana, tas ko sabiedrība nezina, nav izbaudījusi. Es Dānijā pati piedzīvoju “rotāciju”, teikšu tā, ilgi uzturēties tuvumā man negribētos, tālumā tas, protams, vairs nebija dzirdams, bet tuvumā negribētos.

Baiba Zauere atbild, paldies par jūsu viedokli. Es runāju ar sabiedrību jau vairākus gadus, arī savos iepriekšējos projektos, ko vadīju. Šis ir tas iemesls kāpēc mums ir jābrauc pie jums. Pašreiz mēs šeit esam, jo likums mums to lūdz, ka mums ir jāinformē par ieceri. Šī ir pirmā reize, kad mēs šajā zālē esam, bet noteikti, ka ne pēdējā. Pēc tam, kad saņemsim pētījumus, kur būs jau atzinumi iesniegti, mums ir jābrauc pie jums, jārunā un jāskaidro. Mēs esam atvērti un mēs vēlamies izskaidrot visu līdz niansēm. Kamēr es pati nebiju bijusi ne pie viena vēja parka, man arī tas likās kaut kas dīvains. Esmu bijusi gan Somijā meža vidū pie vēja parka, tur ir ļoti labi piemēri par to, ka sākumā mednieki ļoti iebilda pret vēja parku būvniecību mežos. Tur arī Somijas valsts meži to dara un mednieki protestēja, ka aizmuks visi dzīvnieki, jo tur ir medību aprīņķis. Es pati esmu bijusi pie tādas turbīnas, kur ir redzama tā simbioze, ka mednieki vairs neceļ savus torņus, viņi izmanto turbīnu torņus, kur apkārt uzbūvēts, tur kur viņi var stāvēt. Tie dzīvnieki atgriežas. Jebkuru infrastruktūras objektu būvējot, sākumā dzīvnieki nedaudz atiet, jo tur ir aktīva darbība, bet pēc tam atgriežas. Es esmu bijusi arī 20 gadus vecā vēja parkā, atklāta laukā, kur apkārt ganās govīs un tās govīs guļ uz tā vēja ģeneratora pamatiem, jo viņām tur ir vējiņš no augšas, kukaiņi nenāk klāt. Mēs runājam ar cilvēkiem, kas diendienā tur strādā blakus, vai kaut kas apkārt notiek ar tiem dzīvniekiem, viņi saka nē, viss esot kārtībā. Tāpat kā Dmitrijs Guzs saka, ka Alsungā

vēršiem viss labi. Tajā pat laikā turpat pie tām turbīnām krūmos dzied putni. Ja vēlaties es jums varu parādīt, esmu ierakstījusi tur stāvēt, tas tiešām ir patīkami redzēt, ka tā tiešām ir kā tie zinātniskie pētījumi rāda. Īsti ietekmi viņi neatstāj, bet mēs, protams, visus riskus izskatām un pētām.

Juris Vaskāns pasakās par skaidrojumu. Manuprāt arī politikas veidotājiem vajadzētu biežāk braukt un stāstīt cilvēkiem kāpēc viņi ir izvēlējušies šādu... [tiek pārtraukts]

Sanāksmes dalībnieks iesaka, visu ko jūs stāstāt ir jārāda prezentācijā. Par to pašu pēdu, tie ir vārdi tik pat emocionāli kā man aizmugurē. Cik liela ir tā pēda, tāpat arī par tiem visiem laimīgajiem zvēriem, tad rādiet prezentācijā tās bildes, tad kāds var sākt tam noticēt. Jo tagad no vienas puses ir vārdi un no otras puses ir vārdi, bet vajag jau faktus, skaitļus, pierādījumus. Mēs taču esam inženieri.

Juris Vaskāns atbild, mēs mācāmies, mūsu prezentācijas uzlabojas, argumenti uzlabojas.

Sanāksmes dalībnieks komentē, pieņemsim, ka esam nonākuši līdz celtniecībai. Tiks izmantots ceļš mežā *Vīpe - Stūrnieki* un *Zīlāni – Galvānkalns*, tas ir zemes ceļš un jau tagad, kad tur aizbrauc vairāk par dažām baļķu vedēju mašīnām, rudenī un pavasarī ceļš ir ļoti nožēlojamā stāvoklī. Vai labais ieguvums varētu būt tas, ka jūsu celtniecībai nepieciešamos materiālus piegādājot, šo ceļu varētu vai nu noasfaltēt, vai vismaz noklāt ar to otrreizējo asfaltu vai kaut kā tā. Šo jūs varētu izmantot kā pozitīvo argumentu un ieguvumu nākošajās prezentācijās, ja tas tā notiks.

Baiba Zauere atbild, šajā aprakstā [bukletā] ir pieminēti visi piegulošie ceļi, bet no savas iepriekšējās pieredzes ar VAS “Latvijas valsts ceļi”, kā arī ar citām pašvaldībām, brīdī, kad tiek apstiprināts, dota būvatļauja sākt būvēt kaut ko, ir jādod iekšā ceļu plāns, kuru izmantos, cik tālu izmantos. Manā pieredzē pat ir bijis tā, ka ceļš tiek pārņemts valdījumā, ar nosacījumu, ja tiek vestas smagākas kravas par pieļaujamo uz attiecīgā ceļa, noteikti mums to neļaus lietot, ja mēs to ceļu nepastiprināsim. No VAS “Latvijas valsts ceļi” būs tāda prasība, mums nevienam ceļu neļaus sabendēt, bez līguma, ka mēs atgriezām ceļu attiecīgā stāvoklī atpakaļ. Pašvaldības noteikti prasa to pašu, cik man ir bijusi darīšana ar pašvaldībām, tas pats, tehniskie noteikumi, lai vispār viņi ietīktu BIS (būvniecības informācijas sistēma) atzīmi, ka vispār var sākt domāt par būvniecību. Pirmkārt, būvmateriāli pamatiem tiek vesti pa ceļu, tur iestāsies ceļu īpašnieki, kas neļaus pa ceļu neko darīt, un mēs liksim savu naudu iekšā infrastruktūras attīstībā. Otrs – turbīnu ražotāji, kas nodrošina to, ka turbīna būs vesela uzstādīta, viņi garantē, ka tā turbīna strādās un tai nekas nenotiks. Viens no punktiem, kas viņiem ir ļoti svarīgs ir loģistika un viņi būs tas otrais slānis, kas pateiks, ja tas ceļš nav normālā stāvoklī, viņi turbīnu tur nevedīs, jo tas var ietekmēt turbīnu vedot, tā var sašķiebties, saplaisāt. Tas var ietekmēt garantiju, viņi no darīs, kamēr ceļš nebūs kārtīgs uztaisīts. Tā kā mēs būvēsim LVM mežu zemēs, viņiem ir tehniskie noteikumi uz 20 tonnu ceļiem, viņi zina, ka tas ko mēs vedīsim ir 40 tonnas. Pirmo reizi, kad mēs sākam ar viņiem par šo runāt, tad jau tika apzinātas prasības, kāds būs tas smagums, ko vedīs iekšā un viņi jau sāka strādāt pie jauniem tehniskajiem noteikumiem, kam mums būs jāseko, lai mēs brauktu iekšā meža ceļos. Protams, ka mēs izvēlamies pēc iespējas labākus ceļus, lai pēc iespējas mazāk tos sabojātu. Sākumpunkts ir tas, ka pirms mēs kaut kur brauksim, mums būs jānodrošina, ka ceļš izturēs šīs smagās mašīnas. Ja kāds ceļa posms, kuru mēs izmantosim tiks nodots mums lietošanai un apsaimniekošanai, tad mēs paši būsim ieinteresēti to visu pēc iespējas labākā kārtībā uzturēt, jo mēs būsim atbildīgi, ja kādam tur kaut kas notiks. Tie ceļi, kas ir minēti bukletā, ja mēs tos izmantosim loģistikā celtniecības laikā, vai pēc tam, viņi tiks savesti kārtībā.

Sanāksmes dalībnieks jautā, es zinu, ka vien ārste, latviete, kas dzīvo Vācijā, informēja par to, ka cilvēka iekšējo orgānu vibrācijas ir zemas, un ka šīs turbīnas ietekmēs cilvēka iekšējos

orgānus ar zemajām vibrācijām. Vai vides izpētes speciālisti nevēlaties uzreiz aizbraukt uz *Sārdes apvidu* Igaunijā, aprunāties ar iedzīvotajiem, kāda ir viņu veselība pēc 10 gadu uzturēšanās pie vēja turbīnām, kuras ir tikai 150 m augstumā, nevis 230 m augstumā. Arī Vācijā cilvēki sūdzas par savu veselību. Galvenais jau ir cilvēki, es nedomāju par sīkspārņiem. Mēs šeit dzīvojam un ja cilvēki aizbrauks uz ārzemēm tikai dēļ tā, ka šeit ir saceltas tās turbīnas un veselība sāk bojāties. Ko tad, paliks tukša Latvija?

Raivo Damkevics komentē, man ir grūti atbildēt uz apgalvojumiem, ja es neesmu redzējis pamatojumu apgalvojumiem. Cilvēki runā ļoti daudz ko. No mana viedokļa, Dānija ir valsts, kurai ir vislielākais blīvums ar vēja ģeneratoriem, tur vēljoprojām dzīvo cilvēki. Dānija ir ļoti kompakta valsts, tur ir apmēram 17 miljoni iedzīvotāju. Ja runājam par dzīvildzi, tad cik es atceros, tad tā Dānijā ir lielāka kā Latvijā, ar visām tām ļoti daudzajām vēja turbīnām. Es zinu, ka ir šīs leģendas par zemfrekvences troksni, šo jautājumu IVN ietvaros esam pētījuši. Pasaules veselības organizācija ir izteikusi viedokli, ar to var iepazīties, tas ir brīvi pieejams tiešsaistē. Ir reāli pētījumi arī par šo, cilvēki jauc divas lietas, mēs esam informēti par zemfrekvences trokšņu izplatību un jā, ir pētījumi, kas saka, ka zemfrekvences troksni ir iespējams konstatēt lielos attālumos, konstatēt. Tas nozīmē, ka ar jutīgu aparātu, jūs varat konstatēt, ka kaut kur lielā attālumā ir zemfrekvences trokšņa avots. Tādi pētījumi pastāv. Bet es gribu atgādināt, ka ar seismogrāfu var konstatēt zemestrīci zemeslodes otrā pusē, arī jutīgs aparāts. Nav neviena verificēta pētījuma, kas pierādītu, ka zemfrekvences troksnis atstāj būtisku ietekmi uz cilvēku, jo zemfrekvences troksni jūs saņemat jūrmalā, tad kad viļņi veļās krastā, vētrā daudz. Tad visi tie, kas dzīvo tuvumā pie visiem mūsu HES, jau ir miruši jūsuprāt. Princips uz kā darbojas HES turbīnas, ir tieši tāds pats princips, kā darbojas vēja turbīnas, tas ir rotors, kas griežas, tikai tās ir desmitiem reižu lielākas, jaudīgākas, zemfrekvences troksnis izplatās vairāk, tas izplatās cietā vidē. Ko tad tie visi cilvēki beigti jau ir? Tās ir leģendas, kam nav nekāda sakara ar realitāti, pierādītiem pētījumiem. Jūs nostājiēties blakus viaduktam un jums būs zemfrekvences troksnis pilnā apjomā, kad smagās mašīnas brauc pāri. Vai arī dzīvojat blakus dzelzceļam, man ir radnieki, kas dzīvo 200 m attālumā no dzelzceļa, zemfrekvences trokšņa avots, kas ar viņiem ir noticis, nekas, līdz šim dzīvi un veseli. Vilnis, kas izplatās vidē, ir vilnis. Tas ir viens un tas pats vilnis, vai to rada skaļrunis, vai mana balss, skaļrunis var radīt jaudīgāku, bet tas ir vilnis, vēljoprojām tā ir svārstība vidē. Nav jau tā zemfrekvence ļoti skaļa, tā tiek modelēta, apzināta.

Sanāksmes dalībnieks jautā, izņemot peļņu, jūsu mātes uzņēmumam un jums pašiem un jūsu privātām algām, kāds ir piensums mums, tautai? Pa cik mums būs elektrība? Padomju laikos uzcēla tās pašas elektrostacijas, nopludināja Staburagu, bet tur bija tautai labums, elektrība bija 4 kapeikas. Kāds ir labums tautai no jums, par cik būs elektrība? Iepriekšējie skaidri un gaiši pateica, mēs griezīsim turbīnas tad kad būs vējš, sev ņemsim pa lēto, bet jums tirgosim pa dārgo. Kāds man no tā piensums? Kāpēc man ir vajadzīga jūsu turbīna? Kāpēc man jāpiekrīt, ka manai mazmeitai ir jāstaigā Jēkabpils novadā un jāskatās uz tiem monstriem? Atašienes purvs, tas pats, kāpēc man ir jākāpj skatu tornī un jāskatās jūsu ventilatori? Goda vārds, jau sāk apnikt!

Dmitrijs Guzs atbild, jums nav jāskatās, jūs varat pagriezties uz otru pusi.

Sanāksmes dalībnieks komentē, te no visām pusēm būs, jo jūs te neesat pirmie, cels Jersikā, Vīpē. Vīpe kopā ar Mežārēm, Kūkām, tālāk ir Jersika, mūsu galā ir pilns ar baterijām, ka nevar vairs uz lauka izbraukt. Viss nolikts ar saules baterijām, vairs nav vispār dabas. Klausieties, nu jau ir drusku pa traku.

Dmitrijs Guzs atbild, ļoti emocionāls jautājums, gribētos arī emocionāli atbildēt, bet es tomēr savaldīšos un runāšu par to, ko es zinu vislabāk, tā ir elektrība. Es nevaru atbildēt par to, ko jums ir teicis kāds cits, es atbildu par saviem vārdiem un savu projektu.

Elektroenerģijas ražošana un patēriņš Latvijā, Baltijā, Skandināvijā un Eiropā kopā, notiek caur elektroenerģijas biržu. Vai nav tā kā agrāk, kad vienojās savā starpā, ka es ražošu un tu patērēsi, tagad visi savu ražošanu un patēriņu piesaka biržā. Biržas ekonomikas likums nosaka tā, ka cena veidojas pieprasījuma un piedāvājuma rezultātā. Es sešus gadus šo pētīju savā doktora darbā. Ja patēriņš paliek nemainīgs, kas Latvijā tāds arī ir, mēs tirgus cenu varam pazemināt tikai palielinot piedāvājumu. Ieviešot jaunas jaudas tirgū, tas ir vienīgais veids, kā mēs varam pazemināt cenas. Jūs tam varat piekrist vai nepiekrīst, es saku tā, kā to saka zinātne, biržas noteikumi un ekonomikas likumi. Palielinot jaudu piedāvājumu, nokrīt cena. Kas notiek, kad uzbūvē vēl vienu vēja parku, tiek palielināts piedāvājums, ievieš tirgū jaunas jaudas. Tajā brīdī, kad vējš pūtīs, tirgus operators biržā sūtīs piedāvājumu un teiks, ka tagad stundā var tagad ražot nevis 10 MW bet 100 MW, tad pazeminās cena. Tik vienkārši tas ir.

Viesturs Ozols nolasa jautājumu iesūtītu ZOOM platformā, - Jautājums IVN veicējiem Apgalvojums Dānijā visvairāk turbīnu un nekas... Vai visas turbīnas tur ir jaudu 5-7MW, ka šo ietekmi varam salīdzināt?

Raivo Damkevics atbild, varu atbildēt noliedzot. Šajā "vecajās" Eiropas valstīs turbīnas ir ļoti dažādas. Pats vairāk esmu braucis pa Nīderlandi, pa Dāniju neesmu ceļojis. Ir redzētas gan ļoti mazas, gan ļoti lielas, pirms gadiem 5 ieviesa šīs augstās turbīnas virs 200 m. Līdz ar to šajās valstīs – Dānijā, Nīderlandē, Vācijā, ir ļoti dažādas turbīnu paaudzes. Ja mēs ņemam no vides viedokļa, tad mums Latvijā ir kaut kādā mērā paveicies, ka mums šīs vecās tehnoloģijas ir gājušas secen, tādēļ, ka "*tie pirmie kucēni ir noslīcināti*" un "*tās pirmās pankūkas ir piedegušas*", un mēs esam pa taisno nonākuši pie daudz jaunākām modernajām tehnoloģijām un augstākām turbīnām, kas ir jaudīgākas, un fiziski tālākas no cilvēkiem. Jo zemāka turbīna, jo fiziski viņa ir jums tuvāk, līdz ar to visas ietekmes jums atrodas tuvāk, zemākā mastā. Protams, ir jāveic pētījumi, izpētes un modelēšana, bet kopumā šīs jaunās turbīnu paaudzes ir ar tendenci ietekmes samazināt. Jūs varbūt zināt, ka tā pati trokšņu ietekme ir negatīva arī priekš attīstītāja. Attīstītāja interesēs ir, lai troksnis būtu pēc iespējas mazāks, tādēļ, ka katrs troksnis vai vibrācija, tie ir zudumi. Tas nozīmē, ka viņi nedarbojas optimāli, ja kaut kas sāk vibrēt, tad tās turbīnas tiek apturētas. Jaunās paaudzes turbīnas ir ar mazāku ietekmi uz vidi un cilvēku.

Sanāksmes dalībnieks jautā, jūs teicāt, ka pēc gada ietekme beidzas, uzbūvē un pēc gada ietekme beidzas, bet ir viena nianse. Turbīnas darbojas ar smērvielām, kas turbīnas darbības laikā ir apmēram 20 tonnas. Tā ir manipulācija teikt, ka pēc gada nekādas ietekmes nebūs. Vai demontējot turbīnas, raks no zemes ārā betonu un armatūru? Pēc likuma jārok laukā. Ja izraks laukā, kur tad tos miljonus tonnu betonu un armatūras no visas Latvijas liks? Armatūru var pārkausēt, bet kur liks betonu?

Baiba Zauere atbild, tad kad dzelzsbetonu izrok ārā, jau pašreiz LVM ir prakse vecās kara bāzes attīrīt no dzelzsbetoniem un nodot otrreizējai pārstrādei citos būvobjektos vai inženiertehniskajās būvēs, kur tos vēlreiz izmanto.

Sanāksmes dalībnieks jautā, par termoelektrocentrālēm (TEC) jūs teicāt, ka vairāk jābūvē vēja un saules parki un tad TEC nevajag, bet, lai stabilizētu elektrību, jo vienu brīdi nav ūdens, otru brīdi nav vēja, trešo- nav saules, un, lai stabilizētu tad TEC jādarbina. Cik es sapratu no citiem attīstītājiem tad TEC būs vēl vairāk. Citi tā vismaz stāstīja, vai viņi meloja?

Mārtiņš Vonda atbild, konkrēts piemērs - Vestas 7,2 MW jaudīgam vēja ģeneratoram, smērvielu gada patēriņš, slēgtā transmisijā iekšā, ir 1000-1500 L eļļas, kas tiek mainīta katru gadu, līdzīgi kā motoreļļa automašīnai. Tā ir aptuveni 1 tonna gadā, smērvielas sastāda 50-100 kg gadā vienai turbīnai. Jebkurš mehānisms ir jāeļļo, parēķiniet cik traktors savā dzīves ciklā patērē. Visiem mehānismiem ir nepieciešama eļļošana, tā ir viena no pamatlīnām.

Sanāksmes dalībnieks norāda, ka kundze teica, ka pēc gada nekādas ietekmes uz vidi vairs nav. Smērvielas taču ir ietekme uz vidi?

Baiba Zauere atbild, par CO₂ pēdu es minēju, ka tā tiek atstāta būvniecības laikā un gada laikā šī atstātā pēda tiek neitralizēta un no šī vairs viņa nerodas. Taču no smērvielām un tādām lietām, pēda tiek minimāli atstāta, kas ir 11 gramu CO₂ mērvienības uz kWh.

Dmitrijs Guzs atbild, nevienā brīdī es neesmu teicis, ka mums TEC vispār nav vajadzīgs. Tas ir līdzīgi, ka pateikt, ja braukāsi uz pusi mazāk ar mašīnu, tad mašīnu vispār nevajag. Tā īsti nav, bet ja mēs pēc iespējas mazāk patērēsim importēto kurināmo, tad vairāk naudas mums pašiem paliks. Nevienā brīdī es neteicu, ka TEC nav nepieciešami. Latvijas apstākļos šobrīd mēs redzam, ka TEC ir noteicošais faktors, lai balansētu tīklu tajos brīžos, kad nav pieejami citi avoti. Nevienam negrasās no TEC atteikties vai to demontēt, mērķis ir patērēt pēc iespējas mazāk gāzes, kurināmo. TEC ir vitāli nepieciešams visai Baltijas energosistēmai.

Sanāksmes dalībnieks citē paša sacerētu dzejoli – “*ar humoru caur dzīvi ej, par sausu nopietnību smeju*”. Pēteris pacēla jautājumu par tām zemes plātnēm un ka ūdens pazudīs. Bībelē esot rakstīts, ka pienāks laiki, kad ūdens pazudīs. Kad šeit jūnijā tikāties ar dāņu attīstītājiem, tad viņi skaidroja, ka viņiem līgumā esot atrunāts, ka nojaukšanu finansēs un organizēs banka.

Baiba Zauere atbild, šeit ir divas dažādas juridiskās situācijas. Mēs būvējam LVM apsaimniekotā zemē, mums ir apbūves tiesību līgums, saskaņā ar apbūves tiesību likumu, tur ir citi nosacījumi. Šajā līgumā, par kuru jums stāstām, ir atrunāts nojaukt par mūsu līdzekļiem. Jūs minējāt dāņu uzņēmumu, kuram finansējums nāks no bankām, līdz ar to tur var būt citi nosacījumi, jo viņš būvē ne uz valsts īpašuma zemēm, kur viss ir jāveic saskaņā ar apbūves tiesību likumu, bet tur ir privāts darījums, visticamāk trīspusējs ar banku, pēc Civillikuma viņi vienojas kā viņi vēlas. Šie ir divi pilnīgi pretēji gadījumi.

Sanāksmes dalībnieks komentē, pats esmu strādājis meliorācijā un veicot meliorācijas darbus, rokot novadgrāvjus, veicot drenāžu arī akās ūdens pazuda, sevišķi avotos ūdens pazuda. Tikai tādēļ, ka tiek pārrautas ūdens ādres.

Mārtiņš Vonda atbild, parasti IVN izstrādes laikā tiek ņemta vērā vispārējā pieredze, bet faktiski tādu precīzu projektu, kas attiecas uz ūdens līmeņiem, gruntsūdeni, tas tiek ņemts vērā tehniskā projekta izstrādes laikā. Tur atbilstoši jau hidroinženieri jau pēta, kā tas viss ietekmē apkārtējo vidi. Tā grunts, kas tiek izņemta ārā, lai izbūvētu pamatus, kā tā ietekmē esošo ūdens līmeni un vai ietekmē vispār.

Juris Vaskāns pasakās visiem sanāksmes dalībniekiem un slēdz sanāksmi.

Sanāksme tiek slēgta plkst. 20:33

Protokols sagatavots, izmantojot sanāksmes laikā veikto audioierakstu.

ZOOM tērzētavas jautājumi un atbildes:

(Pēc pieprasījuma ir iespējams saņemt dalībnieku izdruku)

Nr.	Jautājums:	Atbilde:
1.	Kad varētu tikt uzlikta pirmā turbīna?	Liels paldies par jautājumu. Īsā atbilde būtu apmēram 3 līdz 5 gadu laikā. Kopumā ir ļoti grūti prognozēt vēja parka attīstību līdz būvniecības stadijai, jo līdz tam ir ļoti daudz faktoru,

Nr.	Jautājums:	Atbilde:
		kas var ietekmēt attīstības procesu. Tā piemēram, SIA Utilitas Wind vēja parku Tārgale attīstīja apmēram 11 līdz 12 gadus (tas ir no plānošanas procesa sākuma līdz vēja parka palaišanai ekspluatācijā).
2.	Vai es vienīgais nedzirdu skaņu tiešraidei?	Tehniska problēma, risinu
3.	Skaņa pazuda	Paldies par ziņu. Šis tiek risināts.
4.	Izdevās atrisināt uz brīdi. Tagad atkal pazuda.	Paldies par ziņu
5.	Vai atkal pazuda skaņa tiešraidei?	Skaņa atkal ir, paldies.
6.	Paldies, tagad ir.	Paldies par ziņu
7.	Vai būtu iespēja uzbūvēt sākotnēji tikai vienu demo ģeneratoru un veikt reālu field test?	Paldies par jautājumu. Vēja elektrostaciju parka attīstības process Latvijā un Eiropas Savienībā notiek saskaņā ar stingru normatīvo regulējumu. Jau pirms būvniecības tiek veikts ietekmes uz vidi novērtējums, kur tiek modelēti trokšņi, ēnu/mirgošanas ietekme, dabas aspekti un citi parametri, lai pēc iespējas apzinātu iespējamās sekas. Attīstītājam nav paredzēts uzbūvēt vienu "izmēģinājuma turbīnu", jo projekta ekonomika un pieslēguma risinājumi pieprasītu pilna parka izbūvi. Turklāt viena turbīna neatspoguļotu kopējo parka ietekmi, ko nosaka vairāku turbīnu mijiedarbība. Tāpēc šāds "demo" variants praksē nav lietderīgs (ekonomiski rentabls), un likumdošana to arī neparedz. Kas Jūsaprāt ir tā ietekme, kas būtu jānovērtē šādā demo variantā?
8.	Domāju šādi iespējams izvērtēt vizuālo ietekmi, kā arī ļoti zemas frekvences trokšņa ietekmi (to minimālais sliekšnis, (palielinot turbīnu skaitu ietekme pieaug)	Ainavas jeb vizuālās ietekmes izvērtēšana ir obligāta IVN sastāvdaļa. Latvijā nav ļoti detalizēta normatīvā regulējuma, kas noteiktu precīzus kritērijus, kā to darīt, taču praksē tiek izmantotas Enerģētikas un vides aģentūras un Valsts vides dienesta. Ar mūsdienu modelēšanas iespējām var ļoti precīzi attēlot, kā turbīnas būs redzamas no dažādām vietām, un šādi materiāli tiek izmantoti sabiedriskajās apspriedēs. Piemēram, ļoti kvalitatīvs šādas ainavas izvērtējuma piemērs ir sagatavots K2 Ventum vēja parkam "Pāvilosta". Arī zemfrekvences trokšnis tiek vērtēts IVN procesā. Līdzšinējie zinātniskie pētījumi nav pierādījuši, ka vēja turbīnu radītajam zemfrekvences trokšnim būtu būtiska ietekme uz veselību, jo tas parasti ir zem cilvēka uztveres sliekšņa un neatšķiras no dabiskā vides trokšņa. Pie tam, tas dabā ļoti slāpējas. Tomēr sabiedrībā šis jautājums raisa diskusijas, un tādēļ dažās valstīs ir ieviesti papildu kritēriji. Latvijā šobrīd īpaša regulējuma zemfrekvences trokšnim nav, bet trokšnis tiek vērtēts atbilstoši ES un Latvijas noteiktajām prasībām.
9.	Ja maksājums no turbīnas būs 15000 euro gadā (2500*6), tad rēķinot pēc minimālās mēnešalgas finansējums pietiek 19 mājsaimniecībām, jo MK noteikumi paredz, ka no kompensācijas	Andri, paldies par jautājumu. Uzdosim šo atbildēt klātienē ekspertiem. <i>(Jautājums tika atbildēts sanāksmes laikā klātienē)</i>

Nr.	Jautājums:	Atbilde:
	pašvaldībai jāsaņem 10 %. Domāju, ka Kūkās visas daudzdzīvokļu mājas nepieder pašvaldībai. (Rakstu jo Chat sadaļa nav pieejama)	
10.	Latvijā normatīvi ir regulēti trokšņa robežlielumi, to Jūs minējāt prezentācijā. Vai Latvijā ir normatīvi, kas nosaka zemfrekvences skaņas robežlielumus un mirguļošanas ietekmes ierobežojumus? Varat precizēt kur tas ir regulēts? Sanāksmē Līvānos vides uz ietekmi izpētes veicēji teica, ka šo vērtēšot saskaņā ar Dānijas pieredzi, prasiet lai šo metodiku izmanto arī Kūkās. Paldies par atbildi. Kungs, kurš prezentē IVN sadaļu izteica apgalvojumu, ka visu šo iespējams kaitīgo ietekmju robežlielumi ir valstī normatīvi regulēti. Tomēr patiesībā IVN vērtēšanā vadās no citu valstu pieredzes, jo valstī regulējuma nav.	Paldies par jautājumu. Andrim taisnība - vērtējot troksni, kā arī citas ietekmes, kuras ir pieprasīts vērtēt no Enerģētikas un vides aģentūras, daudzi no šiem faktoriem Latvijā tieši nav regulēti. Tāpēc tie tiek izstrādātas vadlīnijas kā vērtēt šādus faktorus, kas balstīti uz ārvalstu pieredzi un normatīvajiem regulējumiem. Trokšņa gadījumā - Latvijā ir izstrādāts normatīvais regulējums MK Nr. 16. "Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība". Tur norādīts dzirdamā trokšņa līmeņi. Zemfrekvences troksnis LV netiek regulēts IVN ziņojumā būs iespējams precīzi iepazīties kuru ietekmi regulē kurš normatīvais regulējums. Papildinot: Zemfrekvences troksnis tiek pētīts atbilstoši Dānijā Vides un pārtikas ministrijas 2024. gada 26. augusta rīkojumam Nr. 995 https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2024/995 Zemfrekvences trokšņu līmeņi tiek aprēķināti, izmantojot EMD International A/S specializēto programmatūru windPRO 4.1. Aprēķina metode balstās uz Dānijas valsts metodes zemfrekvences trokšņa izplatībai no vēja parkiem, "Danish Low Frequency 2024". Attiecībā uz mirgošanas: Arī šo faktoru Latvijā neregulē normatīvie akti. Mirgošanas ietekmes vērtēšana balstās uz EVA vai VVD izstrādātajām vadlīnijām vēja parkiem, kas balstās uz Vācijas normatīvajiem aktiem. Šeit iespējams iepazīties ar vadlīnijām kā jānotiek ietekmes vērtēšanai: https://www.eva.gov.lv/lv/media/827/download https://www.vvd.gov.lv/lv/jaunums/izstradatas-vadlinijas-veja-parku-ietekmes-uz-vidi-sakotnejo-izvertejumu-veiksanai
11.	Jautājums IVN veicējiem - vai jūs arī šajā vēja parkā zemfrekvences ietekmi vērtēsiet arī pēc Dānijā izstrādātās metodikas, kā minējāt apspriešanās Līvānos?	Zemfrekvences troksnis tiek pētīts atbilstoši Dānijā Vides un pārtikas ministrijas 2024. gada 26. augusta rīkojumam Nr. 995 https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2024/995

Nr.	Jautājums:	Atbilde:
		Zemfrekvences trokšņu līmeņi tiek aprēķināti, izmantojot EMD International A/S specializēto programmatūru windPRO 4.1. Aprēķina metode balstās uz Dānijas valsts metodes zemfrekvences trokšņa izplatībai no vēja parkiem, "Danish Low Frequency 2024".
12.	Vai IVN vērtētāji zemfrekvenču trokšņu izpētei izmantos labāko starptautisko pieredzi ? Vai attīstītāji var sniegt finansiālas garantijas, ka pēc 30 gadiem viņiem būs finansiālie līdzekļi, lai demontētu turbīnas un rekultivētu teritorijas?	Arī šo uzdosim atbildēt klātienē. (Jautājums tika atbildēts sanāksmes laikā klātienē) Attiecībā par labāko starptautisko pieredzi zemfrekvences trokšņu izpētē. "Labākā starptautiskā pieredze" ir ļoti elastīgs un nekonkrēts jēdziens. Ar "labāko starptautisko pieredzi" var saprast metodiku un praksi, kas balstās uz Pasaules Veselības organizācijas rekomendācijām un to valstu pieredzi, kurām ir visaugstākie standarti vides un sabiedrības veselības aizsardzībā, piemēram, Dānijā un Vācijā. Tas nozīmē, ka arī Latvijā izvērtējums netiek veikts izolēti, bet saskaņā ar atzītām starptautiskām pieejām. Tādējādi atbildot uz jautājumu - jā, IVN ietvaros zemfrekvences troksnis tiks analizēts izmantojot labāko starptautisko pieredzi.
13.	Jautājums IVN veicējiem Apgalvojums Dānijā visvairāk turbīnu un nekas... Vai visas turbīnas tur ir jaudu 5-7MW, ka šo ietekmi varam salīdzināt?	Paldies. Šo jautājumu atbildēs klātienē. (Jautājums tika atbildēts sanāksmes laikā klātienē)
14.	Paldies, jauku vakaru.	